

2022

LADO

2
0
2
2

Izdavač
Ansambl narodnih plesova i pjesama
Hrvatske LADO

Za izdavača
Ileana Jurin Bakotić

Urednik
Vjekoslav Šago

Pomoćnica urednika
Livija Zgurić

Grafičko oblikovanje
Petra Slobodnjak

Lektura
Lidija Menges

Tekstovi
Anuška Deranja Crnokić, don Marko Đurin,
Karla Firšt, Goran Gorše, Vlatka Hlišć,
Klara Kašnar, Željko Kravarščan, Ina Milačić,
Nikola Obad, Mirjana Piskulić, Zrinka
Posavec, Aleksandra Ptičar, Robert Sever,
Vjekoslav Šago, Krunoslav Šokac

Fotografije
Petra Slobodnjak, Šime Lugarov, Valerio
Baranović, Martina Kenji, Matija Habljak,
Ivica Ivčević, Mihaela Vojtek, Milica
Novaković

Agencije
Real Grupa, Hrvatske ceste d.o.o., Fotoklub
KADAR SB, PIXSELL

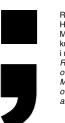
Privatne fotoarchive
Zrinka Posavec, Martin Vučić, don Marko
Đurin, Mirjana Piskulić, Robert Sever,
Goran Gorše, Željko Kravarščan,
Boris Harfman

Duplerice
Petra Slobodnjak

Naslovnica
Petra Slobodnjak

Tisak
Kerschoffset

Naklada
500 primjeraka

Plesači pjevači
Ansambla LADO

Plesači pjevači – prvaci
Dijana Banek, Tamara Horvat, Bojan
Kavedžija, Dubravko Radic

Plesači pjevači – solisti
Pavo Begovac, Zrinka Bogat-Malus, Nataša
Gluić, Matej Gluščić, Boris Harfman, Igor
Horvat, Nenad Malić, Irena Matica, Petra
Matutinović, Kristina Opacić Vrućina, Dejan
Pilatuš, Goran Sekula, Iva Sekula, Sandra
Sekula, Helena Šrbac, Alen Šušković, Goran
Vašarević, Dražen Zovko

Plesači pjevači – srednje uloge

Ana Drobina, Klara Kašnar, Antun
Leinveber, Iva Piler, Ivana Prokop,
Maja Putak

Plesači pjevači

Magdalena Cvitan, Jana Franić, Fin
Hrvačanin, Anita Hudek, Tea Jančinec,
Doroteja Juratović, Mateja Kovačević Kos,
Filip Lončarić, Filip Martinić, Ina Milačić,
Tea Stanišak, Lovro Vešlaga

Glazbenici Ansambla LADO

Glazbenici solisti

Saša Dostić, Marko First, Goran Hlebec,
Mladen Kosovec, Željko Kravarščan, Josip
Križanić, Željko Lukačin, Dalibor Paurić,
Branimir Ranogajec, Stjepan Večković

Glazbenici voditelji dionica

Branimir Grđan, Mario Hajšok, Mladen Trčak
Ravnateljica

Ileana Jurin Bakotić

Umjetnički voditelj

Krunoslav Šokac

Dirigent – glazbeni voditelj

Jurica Petar Petrač

Plesni voditelji – solisti

Vlatka Hlišć, Željko Kveštak

Voditelj orkestra

Alan Kanski

Korepetitor

Antun Kottek

**Viši stručni savjetnik za organizaciju
događaja u Hrvatskoj**

Nikola Obad

**Viša stručna savjetnica za
međunarodne odnose**

Ina Kostelac

**Viši stručni savjetnici za odnose
s javnošću i marketing**

Vjekoslav Šago

Viša stručna savjetnica za pravne poslove

Martina Rukavina

Rukovoditeljica odsjeka službe

računovodstva

Sanja Rogošić

Voditeljica odsjeka likvidature i blagajne

Sanja Čapalija

**Voditeljica odsjeka obračuna plaća i
materijalne imovine**

Sanjica Kučko

**Voditeljica odsjeka administrativnih i
kadrovskih poslova**

Željka Hadžić

Voditelj tehnike

Tomislav Štrok

Tehničar – ton majstor

Matija Auker

Stručni suradnik za nabavu i održavanje

Tomislav Banić

Scenski radnik

Karlo Trtanj

Voditeljica fundusa i radionice nošnji

Jasna Dročić

Garderobjerka – krojačica

Miljenka Lendel

Spremačice

Helena Pali, Božena Mikulić

Ansambli narodnih plesova i pjesama

Hrvatske LADO

Trg Republike Hrvatske 6a

10000 Zagreb

Tel.: +385 1 4828 472, 4828 473

e-mail: lado@lado.hr

web: www.lado.hr

LADO

SADRŽAJ

- 9** — Uvodnik
- 10** — Pelješkim mostom povezana Hrvatska
- 12** — Povratak na velike svjetske pozornice
- 14** — „Ljubav na prvi pogled, na prvi zvuk“ – Jurica Petar Petrač
- 17** — Prvi uskrsni album Ansambla LADO
- 20** — Dirigent u odlasku – maestro Bojan Pogrmilović
- 26** — LADO u novom umjetničkom konceptu
- 36** — Ladovi proljetni plesni koncerti
- 40** — Novo festivalsko izdanje Ladove omiljene manifestacije
- 46** — *LADO Electro* slavljeničkim koncertima proslavio okruglu obljetnicu
- 48** — *UNTAMED* u svakom pogledu – Borna Šercar's Jazziana Croatica i LADO
- 52** — Sudar triju velikih umjetničkih kolektiva
- 56** — Prijateljska suradnja dvaju nacionalnih folklornih ansambala se nastavlja
- 62** — Oproštaj s daskama koje život znače – Adrijana Mamula
- 64** — Točka na „i“ blistave profesionalne glazbene karijere – Željko Lukačin Jajko
- 66** — Tradicionalni Božić s Lадом
- 68** — Veseli LADO Božićna predstava – *Ježeva kućica*
- 70** — LADO u sklopu manifestacije Dani europske baštine
- 74** — MOZAIK
- 80** — Zašto volim LADO
- 82** — Popis svih nastupa 2022.

UVODNIK

Piše: Ileana Jurin Bakotić
Fotografija: Petra Slobodnjak

Kada se podvlači crta i zbrajaju rezultati u godini iza nas, uvijek se neminovno nameću pitanja o učinkovitosti, funkcionalnosti i sadržaju onoga što radimo. Za jedini nacionalni profesionalni folklorni ansambl prošlogodišnja ostvarenja iznimno su važna. Upravo o tome svjedoče i stranice Godišnjaka pred vama.

LADO se u 2022. godini uključio u različite umjetničke projekte, kreirao nove izrade, uronio u drukčije izvedbene forme, predstavljao našu državu u inozemstvu te sudjelovao u priredbama i manifestacijama od nacionalnog značaja. Ladovi standardizirani programi ogledali su se u našoj tradicionalnoj ljetnoj turneji koja je publici prošle godine ponudila novu uspješnu umjetničku suradnju s Bornom Šercarom i Jazziana Croaticom te zajedničkim koncertima s dragim kolegama iz nacionalnog makedonskog ansambla TANEC. Uz to, i prošlu je godinu LADO završio publici omiljenim božićnim koncertima, ovoga puta osyeženim novim umjetničkim konceptom. Prvi je put izведен program uskrsnih napjeva kojim se od publice pozdravio dirigent Bojan Pogrnilović. O uspješnosti tog programa svjedoči izdan nosač zvuka *Veliko je sad veselje* koji je osvojio Porin u kategoriji Najboljeg albuma folklorne glazbe.

Ponosni smo i na nova lica i stručne snage koje dolaze u LADO, a u 2022. godini na mjesto dirigenta - glazbenog voditelja došao je maestro Jurica Petar Petrač koji se publici, kao Ladov zborovođa, prvi put predstavio programom *Ajmo igrat, ajmo pjevat* u sklopu našeg,

sada već tradicionalnog festivala *LADO na Mažurancu*. Iako nas je kiša sprječila da program u potpunosti izvedemo na otvorenom, LADO je otvorio svoja vrata i publiku primio u svoj dom gdje su mogli vidjeti, između ostalog, ne samo izvedbe našeg ansambla, nego i umjetnike iz Sardinije i Izraela, etno glazbenicu Zrinku Posavec i etno skupinu Veja iz Istre. Drugo izdanje Festivala uključilo je i nove suradnje s našim prijateljskim institucijama, uz sve ostale popratne aktivnosti u koje se publika mogla uključiti kako bi bolje upoznala djelovanje naše ustanove.

Prošle godine LADO je slavio i 20. obljetnicu uspješnog projekta *LADO Electro*, autora Borisa Harfmana i Hrvoja Crnića Boxera, koji je, između ostalog, okupio publiku u zagrebačkoj Tvornici Kulture i šibenskoj Kući umjetnosti Arsen. Osobito smo ponosni što je LADO tim programom sudjelovao na spektakularnom otvorenju Pelješkog mosta koji je napokon povezao našu zemlju, a samo nekoliko mjeseci ranije elektroničkim zvukovima, ali i standardnim tradicijskim programom Ansambl je osvojio pozornice najveće svjetske izložbe EXPO Dubai 2020 koja je zbog pandemije održana u 2022. godini.

Nastavljena je i suradnja s našim kolegama i prijateljima iz srpskog nacionalnog ansambla KOLO u sklopu uvijek zanimljivog Etno samita Tradicija NOVA, na kojem su kolege iz Kola okupili znanstvenike, praktičare i umjetnike u području tradicijske kulture iz različitih dijelova svijeta.

Još jedan umjetnički iskorak u prošloj godini bila je realizacija projekta *Sudar tradicija* nastalog u suradnji s bendom Sudar Percussion i Jazz orkestrom HRT-a, koji je okupio 40 umjetnika na pozornici velike dvorane Vatroslava Lisinskog, i to čak dva puta.

Iznimno je važan i producijski zanimljiv bio i slavljenički godišnji koncert *Odjeci vremena* u novom produkcijskom rahu, osmišljen pod kreativnom palicom našeg umjetničkog voditelja Krunoslava Šokca, a koji je za tu priliku okupio sjajne suradnike, redatelja Bobu Jelčića i oblikovatelja svjetla, australsko-malezijskog producenta Govina Rubena, koji su pridonijeli umjetničkom konceptu predstavljanja hrvatske nematerijalne baštine s popisa UNESCO-a. Na godišnjim koncertima od profesionalne karijere oprostili su se sjajni Ladovi solisti - Adrijana Mamula i glazbenik Željko Lukačin, bez čijih ćemo izvedbi teško zamisliti buduće Ladove koncerте. Hvala im.

S ambicioznim željama i zagledani u budućnost osobito se veselimo godini pred nama koja će nam donijeti pregršt novih, zanimljivih, umjetničkih projekata, nastupa u Hrvatskoj i inozemstvu te priliku da zajednički rastemo i učimo stvarajući čaroliju tradicijske umjetnosti za našu vjernu publiku. S nadom da će Vas razveseliti prošlogodišnje crtice iz Ladova životopisa, bilježimo se za druženje i u godinama koje slijede.

PELJEŠKIM MOSTOM POVEZANA HRVATSKA

Nizu svojih raznolikih nastupa Ansambl LADO 2022. godine dodao je i jedan koji će podjednako pamtit i publika i umjetnici. Svečano otvorenje Pelješkog mosta zasigurno je najveći događaj u modernoj povijesti Republike Hrvatske

Piše: Nikola Obad
Fotografije: Hrvatske ceste d.o.o.

Svečana ceremonija otvorenja održana je na samom vrhuncu turističke sezone i trajala je cijeli dan. Naglasak je bio na večernjem programu, u sklopu kojeg su nastupili razni umjetnici. Ladarice su, uz pratnju autora Borisa Harfmana i Hrvoja Crnića Boxera, svojom izvedbom skladbe *Lepi valcer* s albuma *LADO Electro 2.0 Memorabilia* pridonijeli ovoj svečanosti, na oduševljenje prisutnih, ali i onih koji su događanje pratili preko malih ekrana i raznih streaming platformi. Tom je prilikom Ileana Jurin Bakotić, ravnateljica Ansambla LADO, izjavila: „Iznimna mi je čast da je LADO Electro svojim nastupom ostavio trag na ovom, za Republiku Hrvatsku, povijesnom događaju. LADO je jedini nacionalni profesionalni ansambl te je kao takav dužan podržati ovaku manifestaciju promoviranjem tradicijske umjetnosti.“ Umjetnički voditelj Krunoslav Šokac istaknuo je kako upravo most, kao i LADO, zrcali i predstavljaju jedinstvo jedne države.

Pelješkim mostom jug Hrvatske povezan je s ostatkom države, a povijesni događaj obilježen je cjelodnevnim programom koji se odvijao na obje strane mosta, na odmorištima Brijesta i Kormarna. Glavna je svečanost počela nakon 20 sati, a kulminirala je dva sata kasnije kada je Rimčeva Nevera, uz spektakularan vatromet, prva prešla most.

Ladarice prije svečanog otvorenja s premijerom Andrejem Plenkovićem

Lado je do sada imao prilike nastupiti na svim važnijim državničkim događanjima, od inauguracije predsjednika, preko svečanosti ulaska Hrvatske u Europsku uniju pa do događaja od osobite nacionalne važnosti kao što je bilo otvorenje Pelješkog mosta koji je prometno ujedinio Hrvatsku. Obaveza je, odgovornost, ali i velika čast kada nacionalni ansambl ima svoje umjetničko mjesto na takvim priredbama.

POVRATAK NA VELIKE SVJETSKE POZORNICE

12

Nakon pandemiske pauze EXPO Dubai 2020 konačno je održan, i to za rekordnih 20 milijuna posjetitelja te 145 milijuna virtualnih pratitelja

Piše: Vjekoslav Šago
Fotografije: Real Grupa

U ožujku 2022. godine pandemiske mjere omogućile su održavanje najvažnije svjetske izložbe na kojoj je LADO već imao prilike nastupati 1967. i 1986. u Kanadi, 2005. godine u Japanu te Kini 2010., nakon čega je organizacijski odbor svjetskog Expoa iz Shanghaia Ladu uručio Plate of Appreciation za poseban doprinos. Prošle godine Ansambl je ponovno imao čast predstavljati Republiku Hrvatsku na EXPO Dubai 2020.

U sklopu Nacionalnog dana Hrvatske, održanog 6. ožujka, u Al Wasl Plazi predstavljen je dio bogate glazbene tradicije uvrštene na popis nematerijalne kulturne baštine UNESCO-a. Impresivni ambijent Al Wasl Plaze istaknuo je unikatnost zvukova istarskog *miba*, međimurskih *popijevki*, *ojkanja*, klapske pjesme i nezaobilaznog *bećarca*.

Izvedbama na Earth, Sun, Sea Stageu te u Plazi 2020 i Jubilee Parku umjetnici Ansambla LADO pokazali su svu raznolikost hrvatske tradicijske kulture. Osim nastupa Ladovih umjetnika, u hrvatskom je paviljonu održano i predstavljanje narodnih nošnji. Otvorenju je prisustvovalo i hrvatsko izaslanstvo predvođeno predsjednikom Vlade Andrejem Plenkovićem.

Koncert LADO Electra koji je održan na najvećoj sceni EXPO-a, Jubilee Stageu te popraćen vrhunskim zvučnim i svjetlosnim efektima još je jednom potvrdio kako spoj tradicijskog i suvremenog zvuka izvrsno funkcionira. Program je završen velikim reprezentativnim koncertom Ansambla LADO u Dubai Millennium Amphitheatreu, gdje su izvedeni *Lindo – dalmatinsko kolo poskočica*, *Primoštenko kolo*, *Valpovačko kolo*, pjesme i plesovi Baranje te vokalno-instrumentalni brojevi iz Moslavine i Zelinskog prigorja.

Na uspješno predstavljanje u Dubaju osvrnuo se umjetnički voditelj Ansambla Krunoslav Šokac: „Zadovoljni smo nastupima na svjetskoj izložbi koji su uspjeli pokazati svu raznolikost, a time i ljepotu tradicijske umjetnosti, i to kroz glazbu, ples i narodno ruho.“ Svoje zadovoljstvo nije krila ni ravnateljica Ileana Jurin Bakotić: „Ponosna sam i iznimna mi je čast što smo imali priliku na ovakav način predstaviti Republiku Hrvatsku.“

Gore – Primoštenko kolo, ojkalica i bubanj zaintrigirali su publiku i posjetitelje
Desno gore – LADO je u Dubaju, uz ples i pjesmu, predstavio i raskoš hrvatskog tradicijskog ruha
Sredina – Impresivna pozornica samo je dio impresivne produkcije na EXPO Dubai 2020
Dolje – Premijer, ministri i ostali visoki dužnosnici sudjelovali su u predstavljanju Hrvatske na najvećoj svjetskoj izložbi

Ansambl LADO nizom je različitih koncerata na fantastičnim pozornicama EXPO-a započeo svoju koncertnu sezonu u sklopu koje su slijedili uskrsni koncerti te plesni programi.

„LJUBAV NA PRVI POGLED, NA PRVI ZVUK“

Intervju s novim dirigentom – glazbenim voditeljem, maestrom Juricom Petrom Petračem

Razgovarao: Vjekoslav Šago
Fotografije: Petra Slobodnjak

U srpnju 2022. Ansambl LADO dobio je snažno glazbeno pojačanje, novog dirigenta – glazbenog voditelja. Za maestra Juricu Petra Petraču,iza kojeg stoe bogat glazbeni put i brojna međunarodna priznanja, profesionalni susret s Ansambalom, koji je desetljećima pojma za vrhunske vokalne izvedbe, predstavlja izazov, ali i zadovoljstvo.

Kako se koncertna godina bližila kraju, promjene u vokalnoj i instrumentalnoj interpretaciji postale su sve vidljivije. Koji su planovi u vokalnom i glazbenom izrazu, što očekuje umjetnike, ali i publiku pod ravnjanjem novog maestra u njegovu mandatu, doznajemo iz razgovora.

Odnedavno ste novi dirigent Ansambla LADO. Možete li ukratko ispričati svoj profesionalni put i upoznati nas s vašim interesima?

Roden sam u Zagrebu, gdje sam se školovao na Muzičkoj akademiji, a po struci sam dirigent i profesor glazbenih teorijskih predmeta. Veliki sam pustolov,

značajnik u vječnoj potrazi za novim. Neki bi rekli – kreativac okretnog duha i neuhvatljivih misli. Na tragu toga, imao sam prilikeći na razna usavršavanja u inozemstvu, od kojih se ističu seminari u Toskani i onaj pri američkom Yaleu, kao i niz vlastitih umjetničkih suradnji od Japana do Katara. Uz Ansambl LADO, vanjski sam suradnik u Glazbenoj školi Blagoja Berse u Zagrebu, umjetnički sam voditelj klape Cesarice i dirigent Oratorijskog zabora Crkve sv. Marka Cantores sancti Marci. Nepopravljivi sam optimist, često s nekom melodijom u glavi i glavom u oblacima, uvijek vidim i tražim lijepo u umjetnosti, ljudima i svijetu općenito. Govorim engleski, španjolski, a nakon višegodišnjeg učenja koristim se osnovnim znanjem njemačkog i talijanskog.

S obzirom na to da je vaša karijera iznimno bogata i ispunjena, možete li izdvojiti neka dosadašnja postignuća na koja ste iznimno ponosni?

Životni put naveo me na dva glazbena smjera – pedagoški i izvođački. Kao

profesor u Glazbenoj školi Blagoja Berse u Zagrebu valorizaciju svojih postignuća gledao sam kroz oči svojih učenika i njihove želje za glazbom te poseban ponos osjećam za one koje danas zovem svojim kolegama i prijateljima. U dirigentskom pogledu izdvojio bih možda prošlogodišnju izvedbu *Mesije* G. F. Händela u Njemačkoj, uz barokni ansambl L'Arco iz Hannovera i zbor Cantores sancti Marci. Uz taj me zbor vežu i različita zborska priznanja, a posebno se dičimo dvjema zlatnim medaljama iz Latvije na tzv. Olimpijadi zborova – *European Choir Games* 2017. godine.

Na tragu toga, što vas je motiviralo da se prijavite na mjesto dirigenta – glazbenog voditelja Ansambla LADO?

Prije svega, bio je to izazov te želja za usvajanjem i razmjenom znanja. Iako mi se život vrtio oko klasične glazbe, svojedobno sam studirao Etnologiju i kulturnu antropologiju na Filozofskom fakultetu u Zagrebu te mogu slobodno reći da je ljubav prema folkloru oduvijek bila prisutna. Mjesto dirigenta – glazbenog voditelja

14

Ansambla LADO svojevrstan je spoj mojih različitih afiniteta, mjesto koje uz odličnu komunikaciju s ostatkom Ansambla nudi različite kreativne ideje i njihove realizacije.

Upoznali ste ansambl i pobliže vidjeli kako funkcioniра. Koji su prvi dojmovi?

Ljubav na prvi pogled, na prvi zvuk. Prvi dojam je izvrstan. Moram priznati da mi je jednako lijepo, poticajno i kreativno u suradnji s umjetnicima Ansambla, ali i ostalih kolega iz ustanove. Svaki dan otkrivam nešto novo što me fascinira i, kako to uobičajeno ponavljam, s radošću idem na svoje novo radno mjesto.

Koji su vaši planovi rada s Lodom?

Neprestano upoznavanje, a ujedno i širenje mogućnosti Ansambla moj je prioritet. Utvrđivanje naučenog i otkrivanje novih spoznaja unutar zvuka i repertoara, poput razlučivanja pojedinih nijansi u boji glasa pojedinca te njihovo slaganje i kombiniranje u zvučnu sliku cijelog

Što vas u profesionalnom smislu najviše inspirira?

Glazba, uz potencijal izvođača, apsolutno je moja glavna inspiracija. Nezaobilaznu inspiraciju čine i sami umjetnici koji, uz potencijal, pokazuju želju, zrelost i otvorenost ka umjetničkom procesu i novitetima. Nadahnjuje me cijelokupan proces stvaranja i otkrivanja, a tek na kraju sama finalna izvedba.

Koje su vam želje za budućnost?

Sve je vrlo jednostavno - biti zadovoljan samim sobom, raditi posao koji me nadahnjuje nadahnjujući druge. Voljeti i biti voljen. Mir u svijetu. Ako mi propadne karijera dirigenta, idem na natjecanje za Miss Universe. :)

Prva izvedba novoga glazbenog voditelja dirigenta dogodila se upravo u sklopu festivala *LADO na Mažurancu*

PRVI USKRSNI ALBUM ANSAMBLA LADO

Veliko je sad veselje – hrvatske uskrsne pučke popijevke: turneja i album nagrađen Porinom

Piše: Vjekoslav Šago
Fotografije: Petra Slobodnjak,
Šime Lugarov / Croatia Airlines,
Fotoklub KADAR SB

Album *Veliko je sad veselje – hrvatske uskrsne pučke popijevke* u mnogočemu je poseban za LADO. Naime, to je prvi album uskrsne tematike u tradiciji Ansambla duljoj od 73 godine. Album donosi 11 glazbenih brojeva iz različitih hrvatskih krajeva i pokazuje kako se Uskrs slavio u Dalmaciji, Istri, Lici, Baranji, Turopolju, Banovini i Slavoniji. Za potrebe javnog izvođenja albuma uskrsni je program dodatno obogaćen napjevima iz Strizivojne i Slunja te stavkom *Dika Bogu* iz liturgijske kantate Tomislava Uhlika.

Ovaj 24. album Ansambla LADO objavljen je u izdanju Ansambla LADO i MAST produkcije. Album je izašao 2021. godine, a u povodu njegova izlaska Krunoslav Šokac je istaknuo: „Osim što je ovo prvi Ladov album uskrsne tematike, album je poseban i po tome što je u njegovoj realizaciji, uz Orkestar, zbog pandemijskih okolnosti sudjelovalo samo manji dio ansambla, a riječ je o zboru koji je činilo 16 umjetnika.“ Zborom i orkestrom ravnali su Dražen Kurilovčan i Joško Čaleta.

Porinom ovjenčan prvi uskrsni album

Na 29. dodjeli nagrada *Porin*, održanoj u dvorani Gradski vrt u Osijeku, Ansamblu LADO uručen je Porin u kategoriji Najbolji album folklorne glazbe. Nagradu su

preuzeli Ladova ravnateljica Ileana Jurin Bakotić i umjetnički voditelj Krunoslav Šokac. Tijekom preuzimanja nagrade zahvalili su svim autorima, umjetnicima, dirigentima Draženu Kurilovčanu i Jošku Čaleti, producentima Margareti Mihalić i Robertu Tanaskoviću te MAST produkciji na iznimnoj suradnji i doprinosu u izradi ovog nosača zvuka.

Uskrsni program pred hrvatskom i talijanskim publikom

Prva izvedba uskrsnog programa bila je na Uskrsni ponedjeljak, 18. travnja, u Crkvi svetog Blaža u Zagrebu.

U trajnom sjećanju ostat će izvođenje prvog uskrsnog programa u Rimu 22. travnja u čuvenom rimskom Conservatorio di Santa Cecilia u organizaciji Veleposlanstva Republike Hrvatske u Italiji, kojim je obilježena 30. obljetnica uspostave diplomatskih odnosa između Republike Hrvatske i Italije te međunarodnog priznanja Hrvatske. Dan kasnije LADO je održao i drugi uskrsni koncert u Hrvatskoj crkvi svetog Jeronima, na kojem su prisustvovali članovi hrvatske rimske zajednice s veleposlanikom Republike Hrvatske u Republici Italiji Jasenom Mesićem, otpravnikom poslova Veleposlanstva Republike Hrvatske pri Svetoj Stolici Teom Zupičić,

veleposlanikom Bosne i Hercegovine pri Svetoj Stolici Igorom Žontarom i drugim predstavnicima diplomacije. Dobrodošlicu prije koncerta uzvanicima je izradio Marko Đurin, rektor Papinskog hrvatskog zavoda svetog Jeronima, koji je tom prilikom istaknuo: „Ansambル LADO razveslio nas je prekrasnim uskrsnim koncertom 23. travnja 2022. godine. Hrvatska crkva sv. Jeronima u Rimu, uz Papinski hrvatski zavod sv. Jeronima, svjedoči o dugoj povijesti hrvatske prisutnosti u Rimu. LADO svojim djelovanjem svjedoči kako je naša glazbena tradicija čvrsto ukorijenjena u katoličkoj vjeri, stoga mi je draga da LADO nastoji sačuvati i očuvati našu kulturnu glazbenu baštinu te je na najljepši mogući način prezentirati drugima, što je ovim koncertom i dokazao.“

Nakon povratka u Hrvatsku turneja se nastavila koncertima u Zagrebu u Svetištu svetog Antuna Padovanskog na Svetom Duhu 27. travnja, u Crkvi blaženog Alojzija Stepinca u Novskoj dan kasnije i 29. travnja u Crkvi Presvetog Trojstva u Slavonskom Brodu. Tijekom uskrsnih koncerata od profesionalnih nastupa s Ladom oprostio se njegov dirigent – glazbeni voditelj Bojan Pogrmičić.

18

Lado je ovim programom nastavio svoju zadaću prikupljanja, obrađivanja i scenskog prikazivanja najljepših primjera hrvatske glazbene baštine, s osobitim naglaskom na očuvanje sakralne i pučke glazbene tradicije.

19

Lijevo - Umjetnici Ansambla LADO tijekom izvedbe uskrsnog koncerta
Desno - Veliko je sad veselje na letu za Rim

DIRIGENT U ODLASKU – MAESTRO BOJAN POGRMILOVIĆ

20

Bojan Pogrmilović posljednje je četiri godine proveo na mjestu dirigenta – glazbenog voditelja Ansambla LADO, što je bio njegov posljednji mandat u ovoj nacionalnoj ustanovi u različitim razdobljima. Nakon niza uspješnih projekata uskrsnim koncertima oprostio se od zajedničkih profesionalnih izvedbi s Ansamblom te odlazi u mirovinu. Unatoč formalnom umirovljenju, motiviran i vječno inspiriran, maestro će se i dalje baviti glazbom i edukacijom mlađih kolega

Razgovarao: Vjekoslav Šago
Fotografije: Petra Slobodnjak

Upravo ste s Ladom održali niz koncerata uskrsnog programa, kakav je osjećaj prvi put izvoditi uskrsne napjeve u tradiciji Ansambla duljoj od 70 godina?

Možda bi bilo bolje govoriti o tradiciji dujoj 32 godine, kada je Lado 1990. godine božićnim koncertom otvorio svoje cikluse posvećene pučkoj crkvenoj glazbi te pokrenuo, do danas neprekinutu, seriju koncerata sakralne pučke baštine. Prvotni naziv božićnih koncerata bio je *LADO u Katedrali*. Kasnije su ti koncerti našli svoje domaćine u divnim franjevcima i sjajnoj akustici Crkve sv. Antuna Padovanskog.

S posebnim ponosom mogu istaknuti da sam upravo ja započeo tradiciju takvih koncerata u dogovoru s tadašnjim vodstvom Lada. Kasnije smo tu tradiciju, uz veliku podršku tadašnjeg umjetničkog voditelja Ivana Ivančana mlađeg, proširili i koncertima pučke crkvene glazbe korizmenog sadržaja.

Upravo su uskrsni koncerti s Ladom vaši oproštajni. Kako je bilo raditi na njima?

Na poticaj sadašnjeg umjetničkog voditelja, Ladov crkveni pučki repertoar proširen je i na uskrsni sadržaj, i to u sklopu cjelovečernjeg koncerta, te vjerujem da će se i taj sadržaj s godinama obogaćivati, baš kao što su i prethodni programi (božićni

i korizmeni) iznjedrili niz novih obrada, široj publici potpuno nepoznatih napjeva. Činjenica da su Hrvati jedini katolički narod koji je od IX. stoljeća mogao obavljati liturgiju na crkvenoslavenskom jeziku hrvatske redakcije, a koji je puku bio mnogo bliži i razumljiviji od tzv. svetih jezika kao što su latinski, grčki i hebrejski, omogućila je i postupno ulaženje narodnog jezika, prvo u paraliturgijsko pjevanje, a potom i u liturgiju. I to stoljećima prije Drugog vatikanskog koncila 1962. godine, kada je pravo da se služe narodnim jezicima u liturgiji dopušteno svim katoličkim narodima. Upravo ta činjenica razvila je tako bogatu tradiciju crkvenog pučkog pjevanja u Hrvata. Većina ljudi poznaje samo desetak, najviše 15 božićnih pjesama, a naša etnomuzikologija „prepoznaće“ ih oko 4000. Prema nekoj gruboj procjeni, LADO je ovih godina u raznim obradama, spletovima te korištenim napjevima u pučkim oratorijima iskoristio više od 350 božićnih napjeva, jednako tako i u korizmenom ciklusu. Ako u to uključimo i neke od marijanskih napjeva kojima se također bavio, možemo reći da se LADO već godinama sustavno bavi pučkom crkvenom glazbom. Na samim počecima bilo je otpora i u samom Lадu: „Pa nismo mi zbor, mi smo folklorni plesači pjevači“, no kasnije je prihvaćena činjenica da je LADO ansambl koji bi se trebao baviti pučkom baštinom hrvatskog naroda u cjelini. Kako unutar granica tako i izvan granica naše domovine. Ne zaboravimo bogatu baštinu Hrvata izvan granica naše zemlje. Osim toga,

S uskrsnim programom nastupali ste u Hrvatskoj, ali i u Rimu pred stranom publikom? Kakve su bile reakcije?

Reakcije publike na svim koncertima, ali i kasnije na druženjima bile su upravo onakve kakve bi svaki umjetnik mogao poželjeti. Da smo izveli još nekoliko dodataka, uz ova dva koja smo imali, vjerujem da bi publika tražila još. Moram zahvaliti cjelokupnom izvođačkom ansamblu koji me nosio na krilima svog entuzijazma, ali i pune podrške i povjerenja. Dopustili su mi, ali i omogućili, da glazbeno izrazim sebe, kao i sve autore glazbenih obrada, na najljepši mogući način. Ukratko, njihov angažman bio je najljepši i najdragocjeniji mogući poklon za moj odlazak u mirovinu.

Ansambl LADO obilježio je vašu karijeru, na početku kada ste se afirmirali kao dirigent i glazbeni pedagog te sada kada se oprate od aktivnog rada. Kako je bilo raditi u Lадu tada u odnosu na posljedne četiri godine provedene u Ansamblu?

Tada je svakako bilo mnogo teže. Tih godina događao se programski preustroj.

Ansambl je prestao izvoditi jugoslavenski program. Trebalo je u kratko vrijeme znatno obogatiti hrvatski plesni i glazbeni program. Osim toga, Ansambl se u ovom sakralnom dijelu programa susretao s potpuno novim izazovima. Glazbeno gledajući to je bila najzahtjevija glazba s kojom se LADO ikada dotad susreo. Tada smo naručili i izveli nekoliko kapitalnih pučkih oratorija kao što su *Telo Kristušovo, Ditić rodi se nam, Narodil se mladi Kralj, Kalvarija, Irić se Bogom učini, O vreme prelubljeni, Trikraljski ciklus* itd. I Ansambl i ja znali smo puno manje nego danas i tek smo otkrivali neke stvari, prije svega kad je riječ o raznolikoj primjeni različitih vokalnih tehniki. Ansambl se dotad služio samo s dva načina pjevanja. To je bio standardni, takozvani folklorni ton kakav se koristi, primjerice, u Zagorju i on je primjenjivan na sve folklorne izraze. Pokušaji Dinka Fija da oplemeni LADO dalimatinskim zvukom te Tomislava Uhlika kroz *Pjesme naroda Europe* te vokalnu postavu koreografije iz Hercegovine *Kamen goroproljeni rano* meni su donekle olakšali mogućnost da uvjerim Ansambl u to da je za svaku folklornu mikroregiju potreban drugačiji vokalno-tehnički pristup. Bilo je teško u početku objasniti da to nije „uništavanje“ poznatog folklornog tona Ansambla LADO (a koji je zapravo karakterističan samo za manji dio Hrvatske), nego da je to proširenje vokalnih mogućnosti Ansambla koje ne šteti onome što je već imao. Bilo je tu i raznih dilema u vezi stilske interpretacije. I konačno, tek su mojim dolaskom pjevači počeli koristiti i razumijevati note, i to nakon seminara čitanja nota koje sam kontinuirano održavao uz vokalne probe. Tada još na staroj zelenoj ploči. Kada sam se vratio, dopunu tog znanja već sam radio u PowerPointu. Treba reći da je LADO tih godina i prvi put imao tonska snimanja za CD-e, tada nove i suvremene nosače zvuka. Dotadašnji CD-i bili su presnimka analognih long play ploča. U tom prvom naletu snimljeni su *Telo Kristušovo* i *Narodil se mladi Kralj* na jednom CD-u, a potom i *Kalvarija* na drugom. Zatim smo krenuli u sustavno snimanje kompletног najkvalitetnijeg Ladovog glazbenog repertoara kroz tematske albine (*Lado iz kajkavskih krajeva 1 i 2, Kolo igra tamburica svira 1 i 2, Na moru i kraju* itd.).

I na kraju, već sam ranije počeo, a sada svakako namjeravam završiti interaktivni udžbenik sa zvučnim primjerima kao pomoć svim voditeljima glazbenih vokalnih tijela. Dakle, pomoć u razumijevanju i prenošenju znanja individualne vokalne tehnike na veća glazbena tijela. A tu će biti i egzaktne upute kako se može podučiti pjevača da se izražava u više vokalnih tehnika bez štetnih posljedica na njegov vokalni aparat. Konačno, to je upravo ono čime se cijeli život i bavim. Želja mi je da mlađim kolegama znatno skratim put do svih spoznaja do kojih sam ja dolazio cijeli svoj radni vijek.

Za LADO vas vežu brojne privatne i poslovne uspomene. Što biste istaknuli kao najlepše?

Bilo je mnogo divnih događaja, no kada bih morao istaknuti samo jedno, to bi svakako bila izvedba *Kalvarije* na Festivalu klape u Omišu 1998. godine. Autor *Kalvarije* Ljubo Stipišić Delmata postao je ponovno umjetnički ravnatelj Festivala i u sklopu popratnih manifestacija bila je i njezina izvedba.

Prva izvedba *Kalvarije* u Crkvi sv. Katarine u Zagrebu prošla je vrlo dobro unatoč brojnim strahovima i vrlo kratkom roku za pripremu takvog djela. S nestreljenjem smo očekivali izvesti je i u Splitu u Konkatedrali sv. Petra pred samim autorom.

Iz niza razloga taj koncert nije bio baš najuspješniji. Puknuće gume na autobusu dovelo je do velikog kašnjenja te iznimno kratke probe u vrlo zahtjevnoj akustici. Uvukao se neki strah u pjevače i izvedba svakako nije bila najreprezentativnija. Nakon toga snimili smo odličan CD i ostvarili niz uspješnih izvedbi, no tek te 1998. godine imali smo prigodu „iskupiti se“ pred autorom. I zaista, učinili smo to na najlepši mogući način. Izvedba je imala poseban naboj, a sam sadržaj djela toliko je u toj posebnoj atmosferi dirnuo pjevače da je gotovo cijeli ansambl posljednjih petnaestak minuta, od pedeset koliko

oratorij traje, imao suze u očima. Uključujući i dirigenta. Poduzimao sam velike napore da se od ganuća i sam ne raspadnem pred ansamblom. Kada sam spustio ruke nakon izvedbe, nastao je veliki muk i nisam znao što se zapravo događa. Kada sam se okrenuo, sva publika je bila na nogama sa suzama u očima, a autor je ostao sjediti zatvorenih očiju u najdubljoj mogućoj kontemplaciji. Kada se nakon nekoliko sekundi proložio dugotrajan pljesak, znao sam da je naboj koji je cijelo vrijeme bio između mene i Ansambla uspješno prenesen na publiku. Sve vrijeme sam to na leđima i osjećao, no tek ta potvrda publike bila je konačan čin „iskupljenja“ pred autorom. Kasnije sam želio zamoliti lokalnog snimatelja da mi proda dvije videokazete za mene i za LADO, a on mi je odgovorio ovako: „Ja vam to poklanjam, jer sam zbog vas i štor Ljube od danas bolji čovik!“

Realizirali ste brojne umjetničke projekte Ansambla. Koji vam je bio najzahtjevni?

Eto, sve se nekako vrti oko *Kalvarije*. A za to postoje dva razloga. Prvi je taj što je to na svaki način iznimno teško djelo koje traži pedesetak minuta neprekinitog a capella pjevanja s vrlo zahtjevnim intonacijama. Tu su i brojne modulacije koje pak unose dramu u glazbeno tkivo, no znatno

Unatoč tome što odlazite u mirovinu, ne planirate se prestati baviti glazbom. Možemo li znati koji su vam planovi za budućnost?

Svakako pred sobom vidim bogatu glazbenu budućnost, iako će mi LADO jako nedostajati. No već trideset i četiri godine ravnim i Mješovitim pjevačkim zborom INA, renomiranim amaterskim zborom visoke kvalitete, raznolikog i bogatog repertoara koji je ostvario iznimne uspjehe u zemlji i inozemstvu. Osim toga, tu su i brojni seminari za zborsko, folklorno, klapsko i solo pjevanje koje već godinama držim. Povremeni sam mentor triju zborova, dvaju folklornih ansambala i nekoliko klapa. Imam i nekoliko učenika pjevanja, i to u svim glazbenim žanrovima i vokalnim izrazima.

Maestro Pogrnilović svoj dirigentski mandat svečano je zaključio koncertom u Crkvi svetoga Antuna Padovanskog u Zagrebu

Svečani godišnji plesni koncert Ansambla LADO

ODJECI VREMENA

LADO u novom umjetničkom konceptu

Piše: Vjekoslav Šago
Fotografije: Petra Slobodnjak

Pune sedamdeset i tri godine repertoar Ansambla LADO oblikuje se i temelji na vrhunskim koreografskim i glazbenim djelima kojima se na zavidnoj estetskoj, umjetničkoj i izvedbenoj razini interpretira plesna, glazbena i odjevna baština hrvatskih gradova i sela. *Odjeci vremena* naziv je niza svečanih godišnjih plesnih koncerta koji predstavljaju zaštićena nematerijalna kulturna dobra, ovaj put prikazanih u novom umjetničkom konceptu režije i oblikovanja svjetla.

Odjeci vremena premijerno su izvedeni 12. i 13. studenoga u Hrvatskom narodnom kazalištu u Zagrebu u suradnji s veleposlanstvima Australije i Malezije. Nakon zagrebačkih izvedbi koncert je održan i 14. studenoga u Hrvatskom narodnom kazalištu u Varaždinu, 16. studenoga u Petrinji u prepunoj dvorani Osnovne škole Mate Lovraka te ponovno u Zagrebu u Koncertnoj dvorani Vatroslava Lisinskog 29. studenoga.

Nove umjetničke suradnje

Radi kreiranja novog umjetničkog producijskog oblikovanja scenskog izraza, na inicijativu umjetničkog voditelja Krunoslava Šokca, uključeno je dvoje renomiranih umjetnika - redatelj Bobo Jelčić i australsko-malezijski producent Govin Ruben. Redateljska intervencija Bobe Jelčića podrazumijevala je interpolaciju suvremenog i tradicijskog pokreta kod otvaranja i zatvaranja koncerta s namjerom kontekstualizacije priče o baštini, kao i vještog poigravanja promjene fokusa publike korištenjem izvedbenog prostora u kojem se redatelj nije ograničio samo

na pozornicu. Intervencije Bobe Jelčića dodatno su došle do izražaja umjetničkim oblikovanjem svjetla Govina Rubena koji je rasvjetnim koloritom te pozicijama osvjetljavanja izvođača naglasio narodno ruho u funkciji scenskog kostima, dodatno istaknuo plesni pokret, ali i stvorio ambijentalnost pojedinog područja iz kojeg dolazi koreografija.

LADO i UNESCO

Ovogodišnji svečani koncerti bili su u potpunosti posvećeni zaštićenim nematerijalnim kulturnim dobrima po kojima je Hrvatska svjetski fenomen. Kada je riječ o hrvatskoj nematerijalnoj kulturnoj baštini na UNESCO-ovim listama, u ovom programu izvedene su međimurske *popevke*, arhaično *oijkanje* i starinski *bećarac* – jedinstven izričaj Slavonije, Baranje i Srijema. Osim toga, koncert je na scenu donio klapsku pjesmu, *nijemo kolo* s područja Dalmatinske zagore, dvoglasje tijesnih intervala Istre i Hrvatskog primorja, legendarnu koreografiju *Slavonske kraljice* Zvonimira Ljevakovića, kao i proljetni *opbod zvončara* s područja Kastavštine. U koreografiji *Krčki tanac* Zvonimira Ljevakovića prvi je put predstavljena novoizrađena replika ženske narodne nošnje s kraja 19. ili početka 20. stoljeća – kotige. Jedna je od samo nekoliko preostalih sačuvanih originalnih primjeraka ovog jedinstvenog krčkog ženskog narodnog ruha te zbog toga od 2021. ima status preventivno zaštićenog kulturnog dobra Republike Hrvatske.

U vrijedno kulturno nasljeđe u kojem se također zrcali bogatstvo i raznolikost hrvatske tradicijske baštine, uz narodne

plesove, pjesme i tradicijsko ruho, ubraju se brojni dijalekti i specifični zavičajni, lokalni govor. Upravo je dio koncerta bio posvećen govoru iz Bednje, koji su publici dočarali Mirko Bistrović iz Bednje i prva kinja ansambla Dijana Banek.

Premijerne izvedbe

Publika je imala prilike vidjeti i potpuno nova djela i izvedbe – *Slavonsko šokačko kolo* u obradi Karla Mikačića i Alana Kanskog, *Lagani bećarac* iz Brodskog Posavlja prema zapisu Duška Topića, *Jur večernjica gori* – napjev iz Cavtata, u obradi Krešimira Magdića te *orcanje* iz Ravnih kotara, koje su umjetnici Ansambla LADO izveli i interpretirali po uzoru na pjevanje pučkih pjevača iz Polače.

Kraj profesionalne karijere

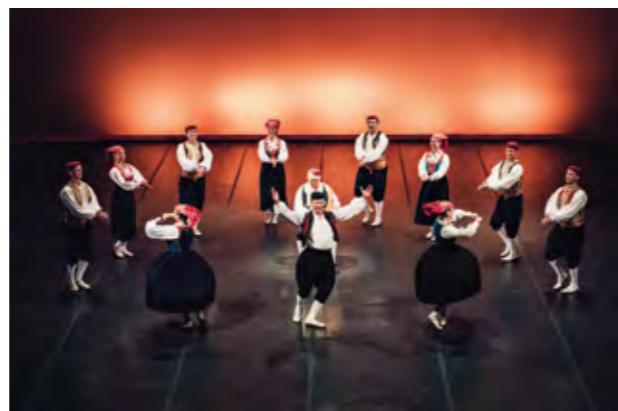
Ovim su se koncertom od profesionalnih izvedbi s Ladom oprostili solistica Adrijana Mamula te glazbenik solist Željko Lukačin.

Koncert je tijekom 90 minuta pokazao publici kolika je transformativna moć i snaga plesnog ansambla, kao i svu širinu i dijapazon njihovih vokalnih mogućnosti te raznolikost glazbenog stila.

Umjetnički voditelj Lada Krunoslav Šokac u posljednjim pripremama prije koncerta sa suradnicima, redateljem Bobom Jelčićem i producentom Govinom Rubenom, okupljenima posebno za slavljeničke izvedbe

Na godišnjem koncertu nizale su se Ladove koreografske uspješnice vezane uz UNESCO-ovu baštinu, a praćene novim producijskim i redateljskim ruhom. Sve od *Linda*, preko Zvončara do Krčkog tanca i Vrličkog kola

Energične i nadahnute izvedbe Ansambla LADO i koreografska ostvarenja te scenske interpretacije ostavili su snažan dojam na publiku, ali i kritiku u medijima.

32

33

LADO je pokazao svu svoju umjetničku multifunkcionalnost – pjevačku, plesnu, glazbenu, ali i glumačku. Talent umjetnika dolazio je iz svih dijelova dvorane na iznenadjenje publike, unoseći tako dodatnu dinamiku u program

LADOVI PROLJETNI PLESNI KONCERTI

S plesnim programom LADO je putovao diljem Hrvatske i inozemstva

Piše: Vjekoslav Šago

Fotografije: Petra Slobodnjak

Nakon velikih međunarodnih nastupa u Dubaiju, premijernog izvođenja vokalno-instrumentalnog uskrsnog programa *Veliko je sad veselje* u Rimu i diljem Hrvatske, LADO je krenuo s izvođenjem svog tradicionalnog, antološkog plesnog programa. Plesni program Ansambla narodnih plesova i pjesama Hrvatske proveo nas je po svim hrvatskim regijama pokazujući svu raznolikost i bogatstvo hrvatske tradicijske kulture.

Koncerti u Mađarskoj i Njemačkoj

Prvi plesni koncert 2022. godine LADO je održao u Pečuhu 26. svibnja u koncertnoj dvorani Kodály Center, dok je drugi inozemni nastup održan 11. lipnja u Mainzu u Kurfürstliches Schloss Mainz.

Svečanim koncertom Lada u Pečuhu obilježen je Dan državnosti Republike Hrvatske te 30. obljetnica međunarodnog priznanja i uspostave diplomatskih odnosa Hrvatske i Mađarske. Svečanost je započela intoniranjem hrvatske, mađarske i europske himne, nakon čega se uzvanicima prigodnim govorom obratio generalni konzul Drago Horvat i gradonačelnik Pečuhu Attila Péterffy. Plesovima i pjesmama iz različitih hrvatskih krajeva LADO je oduševio 900 uzvanika iz svih krajeva Mađarske u kojima obitavaju Hrvati. Svečanost je upriličena u suradnji s Generalnim konzulatom Republike Hrvatske u Pečuhu i Gradom Pečuhom, uz potporu Ministarstva kulture i medija RH.

U Mainzu je, u povodu 30. obljetnice Hrvatske kulturne zajednice Mainz, 11. lipnja održan cjelovečernji plesni koncert Ansambla LADO. U prigodnom obraćanju prije početka koncerta predsjednica HKZ-a Mainz, gđa Katica Vraneš pozdravila je sve uzvanike, nakon čega im se prigodnim govorom obratio i pokrovitelj proslave Njegova Ekscelencija g. Gordan Bakota, veleposlanik RH u Berlinu.

Ladove izvedbe u Hrvatskoj

Plesni koncerti održani su tijekom proljeća u Hrvatskoj, i to 3. lipnja u Lipiku, rodnom mjestu osnivača Ansambla LADO, gdje je nedavno prenesena bista Zvonimira Ljevakovića iz Ladova predvorja u srce grada.

Sljedeći nastup održan je 5. lipnja u Ivanić-Gradu na Trgu Vladimira Nazora te 25. lipnja u gradskom parku u Trilju. Plesni

koncerti su pred publiku donijeli neke od najpoznatijih i uvijek rado viđenih točaka iz bogatog Ladova repertoara – *Ladarke*, koje su svojevrsna himna i zaštitni znak Ansambla, *Goranski bal*, *Linđo – dalmatinsko kolo poskoćica* i *Ej, sviraj Pavo*. Orkestar Ansambla LADO publici je približio zvuk cimbala, lijerice, gajdi i tambura samica, a valja spomenuti kako je u ovaj program uvršteno i arhaično, samačko *čobansko pivanje* iz Gornjih Poljica koje pripada najstarijem načinu starinskih tradicionalnih pjevanja Dalmatinske zagore, za koje se u stručnim krugovima uvriježio naziv *ojkanje*.

Na proljetnim plesnim koncertima LADO je prikazao neke od svojih najpoznatijih koreografija koje je publika oduvijek dočekivala s oduševljenjem, a koje predstavljaju koreografska djela nekih od najvećih hrvatskih etnokoreologa i etnomuzikologa.

NOVO FESTIVALSKO IZDANJE LADOVE OMILJENE MANIFESTACIJE

Drugo izdanje festivala *LADO na Mažurancu* publici je donio raznolikiji program, goste iz inozemstva te nove institucionalne suradnje

Piše: Vjekoslav Šago

Fotografije: Petra Slobodnjak

Ladov festival bogatim je dvodnevnim programom ponovno privukao brojnu publiku na Mažuranac. Kiši usprkos, tog je vikenda, 9. i 10. rujna, zagrebačkoj publici predstavljeno najbolje od hrvatske i svjetske tradicijske umjetnosti. Festival je ostao vjeran istoj lokaciji u zelenilu parka na Trgu braće Mažuranić, gdje se nalazi zgrada u kojoj LADO svakodnevno radi i djeluje još od utemeljenja 1949. godine.

LADO na Mažurancu nastavio je suradnju s Etnografskim muzejom i Akademijom dramske umjetnosti, dok su Muzička akademija u Zagrebu, Škola za klasični balet i umjetnička organizacija *de facto* prvi put predstavili svoje programe na festivalskim danima.

Programski naglasci

Festival se sastojao od koncerata, radionica, izložbi, predstava i brojnih drugih aktivnosti. Programsku okosnicu festivala činila su dva premijerna koncerta Ansambla LADO. Plesni program donio je praizvedbu *Turanjskog kola*, plesova i pjesama Turnja na moru, dok je vokalno-instrumentalni dio Ladova programa publici izveo dio poznatog ciklusa *Pjesme naroda Europe*, uz potpuno nove izvedbe bugarske skladbe *Kaval sviri* te praizvedbe dvaju makedonskih tradicijskih napjeva *Lele sl'nce, lele glava* i *Oj Jano, bela Jano* u glazbenoj obradi Mladena Kosovca.

Festival je neplanirano poremetilo loše vrijeme pa je većina večernjih sadržaja premještena u plesnu dvoranu Ansambla LADO. S obzirom na to da je na Mažuranac pristigao velik broj posjetitelja pa nisu mogli svi ući u dvoranu zbog manjeg kapaciteta gledališta, Ansambl je sve one koji su čekali u redu iznenadio umjetničkom gestom te izveo *Ladarke* ispred svoje zgrade.

Uz koncerte Lada, nastupili su i etno glazbenica Zrinka Posavec te istarski etno sastav Veja, koji su predstavljali hrvatski blok festivalskih koncerata.

Međunarodni glazbeni blok bio je u znaku koncerata tenora sa Sardinije, Tenore su remedi Orosei, talijanskog a capella sastava u kojem četiri vokalista izvode tradicijske napjeve sa Sardinije, te izraelskog Yamma Ensemble - kvarteta koji izvodi židovsko-hebrejsku glazbu inspiriranu vokalno-instrumentalnom tradicijom turskih, iračkih, jemenskih i španjolskih Židova. Njihov nastup realiziran je u suradnji s Veleposlanstvom Izraela u Republici Hrvatskoj.

Popratni program festivala

Kako bi se istaknula raznolikost tradicijske ekspresije, na pozornici u parku Mažuranac nastupio je Gajdaški orkestar, nakon kojeg je slijedio nastup Orkestra

Ansambla LADO te koncert Komornog orkestra zagrebačke Muzičke akademije.

Drugog dana festivala programu su se pridružili učenici Odjela za narodne plesove Škole za klasični balet, dok su studenti Akademije dramske umjetnosti u Zagrebu izveli predstavu *Životinje*.

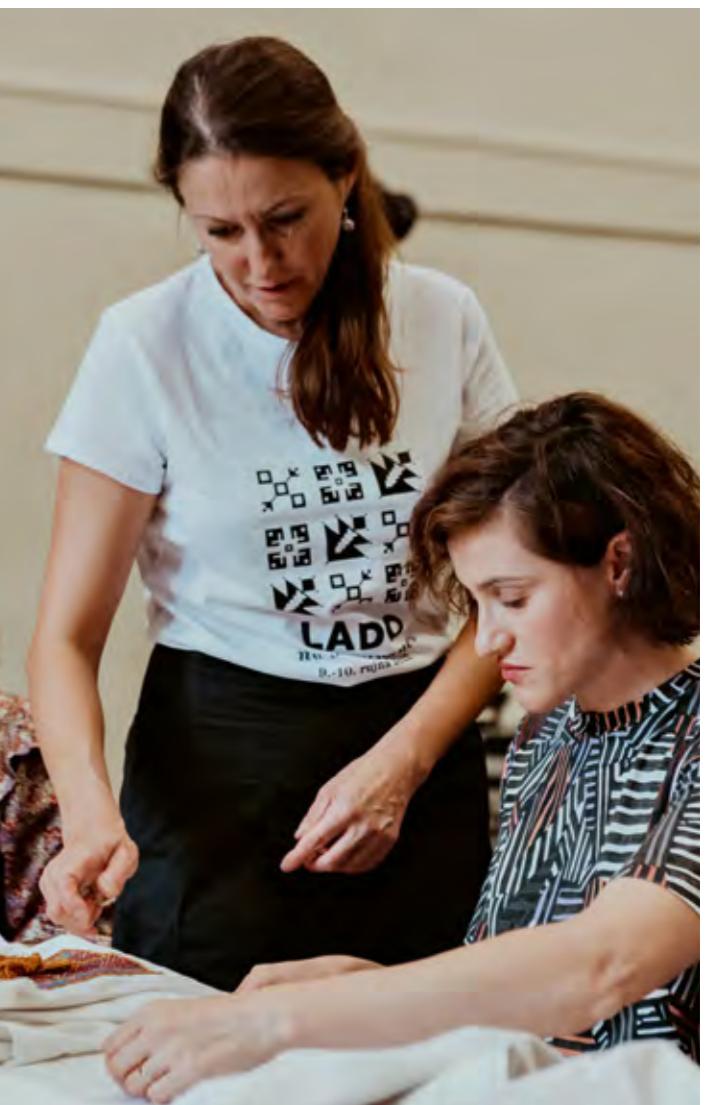
Etnografski muzej svoj doprinos imao je stručnim vodstvom na izložbi *Kapa dože! Priča o (ne) pokrivanju glave*, a mlađe je uzraste razveselio organizacijom radionice *Ornament na tekstu*. Tijekom festivala održane su plesne i radionice rukotvorina, edukativno-kondicijski program LADO Hop to the Top, a organiziran je i posjet bogatom fundusu narodnih nošnji. Tijekom cijelog festivala posjetitelji su imali priliku pogledati videoprojekcije *Kolo 2.0* nastale u suradnji umjetničke organizacije *de facto* i Ansambla LADO.

U drvoredu na Mažurancu tijekom dva festivalska dana posjetitelji su mogli prošetati kroz izložbu *Ladarice – čudesnih glasova vladarice* te posvjedočiti bogatoj povijesti legendarnog noneta, koji je djelovao paralelno uz rad Ansambla LADO, vidjeti kako je izgledao život i profesionalni put devet najboljih vokalistica Lada koje je, osim iznimnih vokalnih sposobnosti, krasila i velika odlučnost, emancipacija i odluka da ostave svoj trag u bogatoj povijesti tradicijske glazbe.

LADO na Mažurancu donio je raznovrstan program, interakciju s publikom, zanimljive umjetničke izrade iz Hrvatske i inozemstva te ponovno naglasio svu ljepotu parka Mažuranac, gdje Ladovi umjetnici neprekinuto rade još od osnutka ansambla 1949. godine

Festival je organiziran pod pokroviteljstvom Ministarstva kulture i medija Republike Hrvatske i Grada Zagreba, a 2023. godine doživjet će svoje treće izdanje. Nekomercijalnog je karaktera, a ulaz na sva događanja i dalje će biti besplatan za sve posjetitelje.

LADO ELECTRO SLAVLJENIČKIM KONCERTIMA PROSLAVIO OKRUGLU OBLJETNICU

Piše: Vjekoslav Šago
Fotografije: Petra Slobodnjak,
Boris Harfman / arhiva

U posljednjih dvadeset godina djelovanja Ansambla LADO jedan je poseban projekt nastao kao odgovor na ustaljene kanone tradicijske umjetnosti. Riječ je o projektu *LADO Electro* koji je aktualan i danas, dvadeset godina od nastanka.

Obljetnički nastupi

Rođendanski koncert pred zagrebačkom publikom održan je 26. ožujka u prepunoj Tvornici Kulture, a nedugo nakon toga, 31. ožujka, elektronički zvukovi ispunili su novi, moderan prostor Kuće umjetnosti Arsen u Šibeniku. LADO Electro predstavljen je i međunarodnoj publici nastupivši na velikom Jubilee Stageu svjetske izložbe EXPO Dubai 2020, a pridonio je svečanosti povijesne ceremonije otvorenja Pelješkog mosta, gdje je izvedena skladba *Lepi valcer*.

Kako je sve krenulo

LADO Electro umjetnički je projekt ute-meljen 2002. godine u Ansamblu LADO, na čelu s tadašnjim umjetničkim voditeljem Ivanom Ivančanom i ravnateljem Josipom Guberinom te dvojcem HR Electro koji čine Hrvoje Crnić Boxer i Boris Harfman, solist Ansambla LADO. Samo godinu dana kasnije objavljen je istoimeni album prvijenac. Album se odmah nakon izlaska našao u vrhu najboljih albuma objavljenih u Hrvatskoj u prvih 25 godina hrvatske sa-mostalnosti. Istaknuti singlovi s ovog albu-ma bili su *1 Pura 2 Pandura* i *Dej mi*.

Umjetnički vizualni nastavak ovog glazbenog projekta su i zamijećene koreografije *Jedna pura, dva pandura* Rajka Pavlića te *Tanac* Ladova Borisa Harfmana koja je, između ostalog, izvedena 2008. godine na natjecanju *Dance of Joy* u Budimpešti, gdje

je osvojila nagradu publike. Koreografija *Kontrada* praizvedena je na otvorenju Dore 2010. godine. Stilizirane kostime inspirirane elementima tradicijskog ruha izradila je Lidija Fištrek.

Drugi album *2.0 Memorabilium* objavljen je 2018. godine, a s tog dvostrukog no-sača zvuka, koji u odnosu na prvi album sadrži više vokalnih elemenata, proizašli su singlovi i videospotovi *Ljeljo*, *Lepi valcer*, *Kolo* i mnogi drugi. Glazba s albuma *2.0 Memorabilium* inspirirala je umjetničke različitih pravaca koji su je koristili u filmovima, predstavama, reklamama i modnim revijama.

LADO Electro i nakon 20 godina izaziva jednak interes publike te kreira i stvara neku posve novu. U zanimljivim prostorima, poput šibenskog Arsena, zvuci folklor-a i elektroničke glazbe dobivaju dodatnu impresivnost

Projekt LADO Electro jedan je od uspješnijih načina razvoja publike, što je osobito bilo vidljivo u potpuno novim izvedbenim prostorima u kojima je LADO s tim programom nastupao, predstavljajući se tako novim ciljanim javnostima u alternativnim klupskim prostorima i na događanjima urbane glazbene scene.

Jazz i etno nastavljaju i osvajaju dalje

UNTAMED U SVAKOM POGLEDU – BORNA ŠERCAR'S JAZZIANA CROATICA I LADO

Piše: Nikola Obad
Fotografije: Petra Slobodnjak,
Valerio Baranović

Umjetničko preispitivanje i kontinuirano traganje u novom je projektu spojilo tradicijsku, etno glazbu s jazzom. Borna Šercar's Jazziana Croatica, udružena s moćnim vokalima umjetnica Ansambla LADO, utkala je put onome što je danas poznato pod nazivom *Untamed*, album od deset pjesama koje čuvaju od zaborava i stavljuju u fokus neke od najljepših hrvatskih bajki, mitova i legendi. Album *Untamed* izšao je 8. travnja te je isti dan bio dostupan i na svim streaming platformama. Borna Šercar autor je tekstova i aranžmana na albumu koje izvode jazz glazbenici, glazbenici Ladova Orkestra te umjetnice Ansambla LADO.

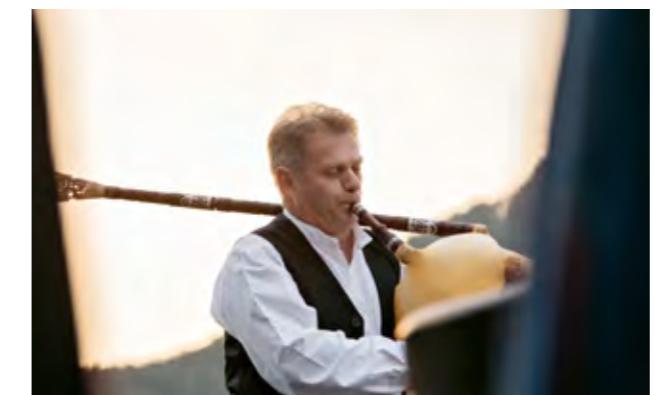
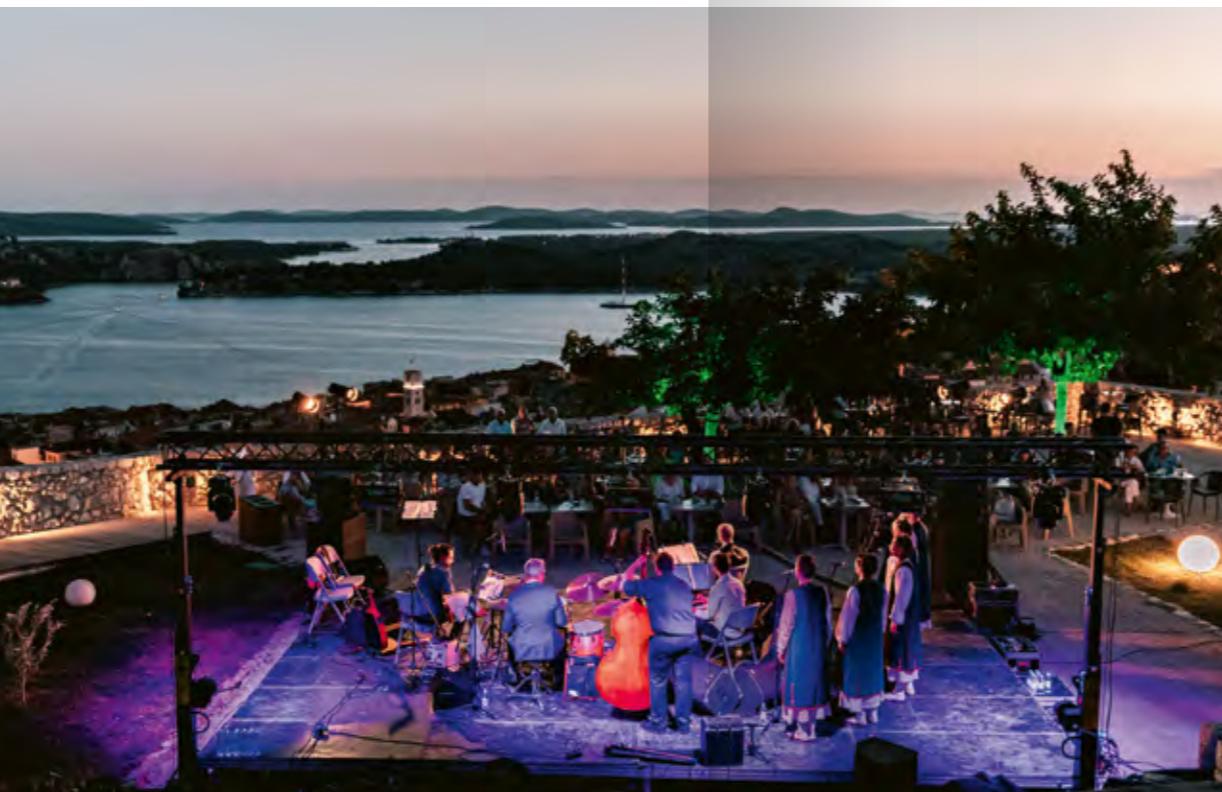
Suradnju Borna Šercar's Jazziane Croatice i Ansambla LADO započetu 2019. godine pauzirala je pandemija koronavirusa, a nastavljena je 2021. s nekoliko koncerata u Zagrebu te nastupima na ljetnoj turneji. Promocija albuma održana je 6. svibnja 2022. u zagrebačkoj Tvornici Kulture u sklopu festivala *JazzHR*, a koncert su održali i na Medvedgradu u sklopu projekta *Iznad Zagreba* te 21. lipnja u povodu Svjetskog dana glazbe. Afirmacija publike i izvrsne reakcije na album *Untamed* bili su velika motivacija prije ljetne turneje koja je počela 29. lipnja u Novalji, a nastavljena je 30. lipnja u Bolu na Braču i 1. srpnja u Selcima na Braču. Posebni su bili nastupi 2. srpnja u Šibeniku na Tvrđavi Barone, a posjetili su i Istru nastupivši 21. srpnja u Grožnjanu i 22. srpnja u Umagu.

Jazziana Croatica feat. LADO imali su niz drugih, manjih koncerata, a u prosincu 2022. nastupili su u mističnom ambijentu Muzeja grada Virovitice gdje su, između ostalog, predstavili skladbu *Moja ponosna*.

Borna Šercar, njegova Jazziana Croatica te umjetnice i glazbenici Ansambla LADO na različitim su pozornicama diljem Hrvatske pripovijedali mitove o vilama, vješticama, divovima i mitskim bićima u nesvakidašnjoj interpolaciji tradicije i jazza.

Jazz i etno očarali su ne samo Medvedgrad, nego i druge ljetne pozornice, ostavivši publiku opijenu nesvakidašnjom glazbenom kombinacijom

Borna Šercar, njegova Jazziana Croatica i umjetnici Lada prošlog ljeta nastupali su od Umaga, Šibenika pa sve do Bola i Selca na otoku Braču

SUDAR TRIJU VELIKIH UMJETNIČKIH KOLEKTIVA

52

Sredinom 2019. godine na inicijativu umjetničkog voditelja ansambla Sudar Percussion Gorana Goršea počelo je kreiranje projekta *Sudar tradicija*

Piše: Goran Gorše
Fotografije: Petra Slobodnjak

Kako ansambl Sudar Percussion osmišljava kreativne i kvalitetne projekte i projektne suradnje, tako je započela avantura udruživanja snaga s Ansambalom LADO, jednim profesionalnim ansambalom hrvatskih tradicijskih plesova i pjesama, i Jazz orkestrom Hrvatske radiotelevizije. Glavna misao vodilja bila je prikazati tradicijsku glazbu u novom ruhu, na moderan i energičan način s neuobičajenim instrumentima, a pri tome obuhvatiti sve četiri regije Hrvatske, organizirati prezentaciju svih glazbala i osmislići idejni koncept programa.

Idejni koncept i umrežavanje umjetnika

Cilj projekta *Sudar tradicija* bio je brendiranje tradicijske glazbe, obrada hrvatskih pjesama i plesova te prezentacija na koncertima u raznim hrvatskim regijama, ali i u inozemstvu. Spoj ova tri renomirana ansambla pridonosi vrhunskoj izvedbi različitim bojama, energijom i scenskim nastupom svakog od njih. Pri odabiru pjesama i plesova hrvatska etnomuzikologinja Antonija Petrić Andabak, donedavni dirigent Lada Bojan Pogrmljović i umjetnički voditelj projekta Goran Gorše. U obradama tradicijskih pjesama za instrumente i vokalne dionice pobrinuli su se hrvatski aranžeri Zoran Šćekić, Marko First, Aleksandar Vešić i Ivana Kuljerić. Uz udaraljkaške instrumente u projektu su zastupljeni instrumenti Jazz orkestra, ali i cijeli spektar tradicijskih instrumenata iz bogate riznice Ansambla LADO. Samim time pridonosimo očuvanju kulturne i tradicijske baštine na drukčiji i mladima zanimljiv način.

Konačna realizacija nastupa

Nakon dvogodišnje pandemiske pauze, termin nastupa je napokon zakazan za 1. listopada 2022. godine u Koncertnoj dvorani Vatroslava Lisinskog. Želja je bila uključiti i učenike te za njih održati matineju dva dana nakon premijere. Kako se datum približavao, glavni je izazov bio ozvučenje 40 glazbenika radi izvrsnog funkcioniranja na pozornici, i to dobrom razglasom i funkcionalnošću za potrebe Hrvatske radiotelevizije. Na kraju, pod dirigentskom palicom umjetničkog voditelja Jazz orkestra HRT-a Mirona Hausera i uz velik trud svih umjetnika projekt je uspješno predstavljen, publika je reagirala i pozitivne su poхvale dolazile sa svih strana. Nakon dva dana matineja je prošla još uspješnije, učenici su jako pozitivno reagirali, a prezentacija instrumenata u predvorju dvorane bila je apsolutni pogodak.

Sudar tradicija uspješno je postavljen projekt te je spreman za predstavljanje Republike Hrvatske u svijetu. Projekt su podržali Ministarstvo znanosti i obrazovanja, Agencija za odgoj i obrazovanje, Ministarstvo kulture i medija, Grad Samobor, Grad Zagreb, Zagrebačka županija i Zaklada Adris.

Gore – Dirigent Miron Hauser nije imao lak zadatak
Desno – Kostimografiju za *Sudar tradicija* potpisuje Jasna Dročić

PRIJATELJSKA SURADNJA DVAJU NACIONALNIH FOLKLORNIH ANSAMBALA SE NASTAVLJA

LADO i TANEC zajedno na hrvatskim pozornicama

Piše: Vjekoslav Šago
Fotografije: Petra Slobodnjak

LADO i TANEC, hrvatski i makedonski nacionalni profesionalni folklorni ansamblji, prošle godine održali su tri zajednička koncerta na ljetnim otvorenim pozornicama.

Nastupi Lada i Taneca prošlog su ljeta uveličali neke od najvažnijih kulturnih događanja u Hrvatskoj. Premijerna izvedba koncerta bila je 14. srpnja u Slavonskom Brodu u sklopu 33. *Brodskog glazbenog ljeta*, a 16. srpnja nastupili su na Trgu glumaca u sklopu 25. manifestacije *Glumci u Zagvozdu*. Vrhunac, odnosno posljednji koncert turneje bio je održan u sklopu manifestacije 68. *Splitsko ljeto*, gdje je kao predgrupa nastupio Folklorni ansambel Jedinstvo.

LADO je pred publikom izveo neke od svojih antologijskih ostvarenja poput *Ladarki*, *Starovinskih pivanja*, *Ej sviraj Pavo – pjesme i plesove iz Baranje*, dok je publiku jadranskom Hrvatskom poveo koreografijom *Lindo – dalmatinsko kolo poskočica*, a koncert zatvorio uvijek popularnim i rado viđenim *Prigorskim plesovima*. TANEC je publici predstavio *Radoviški sobor*, točke *Kopacka* i *Vodarki*, a vokalno-instrumentalni dio temeljio je na presjeku najljepših makedonskih tradicijskih pjesama ujedinjenim u točki *Makedonski biseri*. Koncertna cjelina Taneca završila je izvedbom *Dračevke*. Nakon turneje Martin Vučić, ravnatelj Ansambla TANEC, komentirao je suradnju: „Kao i mnogo puta tijekom godina, zajednički koncert Lada i Taneca bio je poslastica ne samo za publiku, nego i za sudionike na pozornici. Bilo nam je pravo zadovoljstvo biti vašim gostima jer smo bili privilegirani vašim gostoprivrštvom i organizacijom. Uzimajući u obzir bliskost dvaju ansambala, kao i iskrena dugogodišnja prijateljstva između naših umjetnika, veselimo se danu kada ćemo ponovno dijeliti pozornicu na zajedničkom umjetničkom projektu.“ Oba ansambla imaju tradiciju dulju od 73 godine, komplementarni su u obliku umjetničkog djelovanja, ciljeva i misije, a namjera zajedničkog koncerta bila je predstaviti publici različite narodne kulture koje te ustanove njeguju.

Mnogobrojna publika oduševljeno je dočekala zajednički nastup dvaju profesionalnih ansambala te ispunila prostor do posljednjeg mjesta

58

LADO i TANEC odavno su prepoznati kao ambasadori vlastitih zemalja u cijelome svijetu. Ova folklorna suradnja revitalizirana je prije nekoliko godina nastupima u Hrvatskoj, kasnije i u Sjevernoj Makedoniji, a u godinama koje slijede publika će sigurno imati prilike svjedočiti novim zajedničkim umjetničkim pričama ovih dviju nacionalnih ustanova u kulturi.

59

Na zajedničkim koncertima ansambala LADO i TANEC publika je mogla vidjeti neke od najpopularnijih točaka Lada, poput *Ladarci i Prigorskih plesova*, dok je Tanec, između ostalog, izveo *Radoviški sobor* i točku *Dračevka*.

OPROŠTAJ S DASKAMA KOJE ŽIVOT ZNAČE

Adrijana s one strane ogledala

Piše: Aleksandra Ptičar

Fotografije: Petra Slobodnjak, Martina Kenji

62

Još kao djevojčica Adrijana Mamula, kad je vrijeme provodila kod svoje bake u Skoplju, bježala bi od kuće kad bi iz okolnih dvorišta začula glazbu. I satima bi neuromorno plesala dok su je njezini zabrinuto tražili. Mnogo puta kasnije, kad god je ne bi našli u kući, znali su gdje da je traze... Tamo gdje je najviše vuče njezino srce, uvijek tamo gdje je glazba.

Sanjala je da će jednog dana biti balerina i željela je ići u baletnu školu. S obzirom na to da je živjela u Jastrebarskom, to je bilo previše komplikirano jer je nije imao tko voziti na svakodnevne probe u Zagreb. Ta njezina strast i želja da se bavi plesom ipak će se ostvariti pre seljenjem u Zagreb. Adrijana se s 12 godina učlanjuje u KUD Galjer, koji u ono vrijeme vodi plesač Ansambla LADO Ivica Dabac. Tu će otkriti potpuno novi svijet i ljepotu o kojoj je dotad samo sanjala. Snovi konačno postaju stvarnost, na pozornici i oko nje. U Galjeru će steći osnove folklornog plesa i pjevanja, što će joj uvelike pomoći u dalnjem školovanju, a kasnije i u Ansamblu LADO. Steći će tu i neraskidiva prijateljstva koja njeguje i danas. Osim zaljubljenosti u ples, njezina je velika ljubav i slijanje pa joj je velika želja bila upisati Školu primijenjene umjetnosti i dizajna, a nakon toga okušati se i na Akademiji likovnih umjetnosti. No roditelji su smatrali da je za nju bolji neki drugi put. Tako Adrijana upisuje Srednju pedagošku. Sudbina je htjela da se 1983. godine

pri Školi za klasični balet i ritmiku otvor i Odjek za narodne plesove. Adrijana će se nakon dvije završene godine u Srednjoj pedagoškoj prebaciti u Srednju tehnčnu, da bi se paralelno mogla upisati u Školu za klasični balet i ritmiku.

Godine 1985. nakon položene audicije Adrijana postaje članica Ansambla LADO i napušta Galjer. Promatrajući sam kako je svoju karijeru počela graditi samozatajno, uporno te s puno predanosti i ljubavi, uvek se trudeći i težeći najboljem. Njezin su velik uzor bile Ladarice, posebice Andela Potočnik, s čijim ju je bogatim opusom upoznala majka pa je tako Adrijana nastojala u pjevanju biti što sličnija njezinoj specifičnoj boji glasa. S godinama je stala u vrhunsku plesačicu i pjevačicu. S neobičnom se lakoćom kretala kroz sve folklorne regije i u plesu i u pjesmi. Ali sve uz puno rada i odricanja, ostajanja u našoj dvorani za probe i poslije radnog vremena, uvježbavajući sa starijim kolegama plesne korake do savršenstva. Nikad se nije predavala, čak ni godinama kasnije kad su je profesionalne povrede i teške operacije na neko vrijeme onemogućile u radu. I tada je neuromorno radila na sebi kako bi se mogla vratiti zahtjevnim svakodnevnim treninzima i plesu te je u tome i uspjela.

Uvijek je bila posebna. Imala je karizmu kojom je dominirala na sceni. Svojim konkretnim stavom, plesnošću, toplim osmijehom, živim očima, uvijek

besprijekornim izgledom imala je moć prenijeti tu svoju strast na publiku. Dati svoje srce u svakom trenutku, bez imalo zadrške. Njezin glumački talent doživio je vrhunac u neponovljivoj interpretaciji *bule* u korčulanskoj Moreški, koju će nakon nje rijetko tko moći nadmašiti. Pamtit će je kao *mladenku* u Podravini i Turopolju, *fticu vugu* u Međimurju, *češljugarku* u Travniku, *počimalju* u Ladarkama i mnogim drugim koreografijama te njezina u kojima je kao solistica ostavila dubok trag svoje osobnosti. Svoju ljubav prema tradiciji, glazbi i plesu prenijela je i na svoju djecu, Lanu i Iana, koji nisu propuštili niti jedan njezin koncert u Zagrebu. Lana je čak kao djevojčica, rame uz rame s Adrijanom, sudjelovala u koreografiji *Turopoljski mlađecki*.

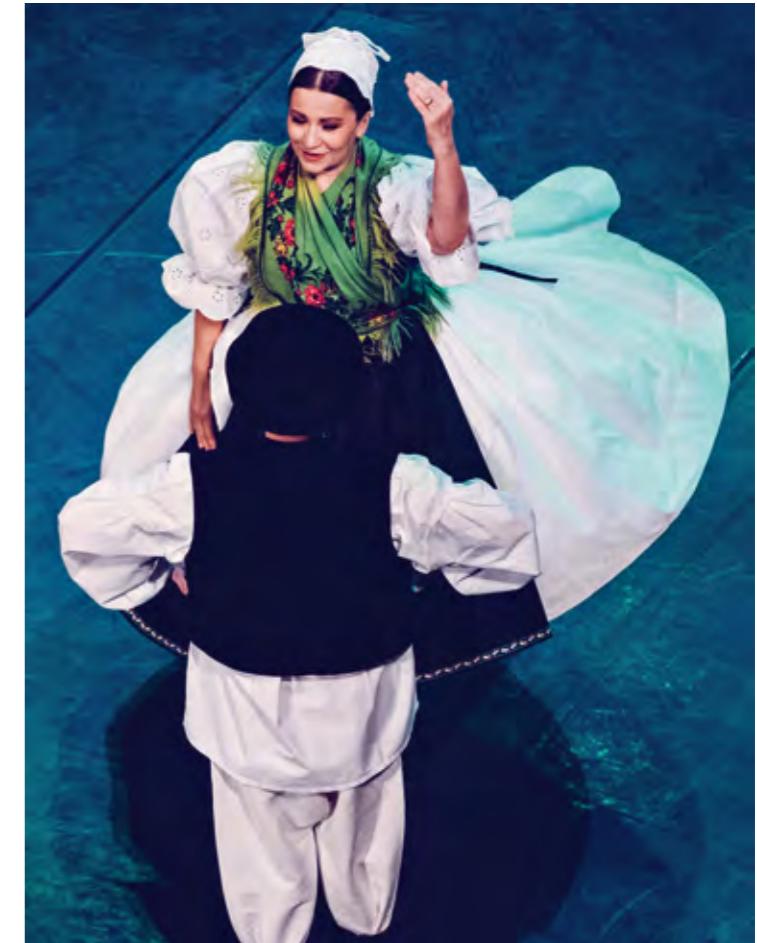
Naše prijateljstvo traje već gotovo četiri desetljeća. Proživiljavale smo zajedno profesionalne uspone i padove, radovali se i tugovale zajedno, istraživale, uživale u jednakim interesima, ljepoti i čudima svijeta koji smo gotovo cijeli zajedno proputovale s Ladom. Sada ćemo imati još više vremena listati stare albine i prisjećati se naših najljepših priča. Danas, nakon što se Adrijana uz gromoglasni aplauz dostojanstveno oprostila od svoje publike i zastor ispred nje spustio posljednji put, kad je sišla s dasaka koje život znače, može reći samoj sebi s ponosom i mirom u duši: „I did it my way!“

63

Nakon 37 godina stvaranja i čuvanja tradicijske umjetnosti Adrijana Mamula oprostila se od profesionalne karijere kao solistica Ansambla LADO. Krasio ju je besprijekoran scenski izgled te prekrasan glas lijepog timbra i iznimne emotivnosti kojima je izvodila napjeve.

TOČKA NA „I” BLISTAVE PROFESIONALNE GLAZBENE KARIJERE

64

Uvijek zajedno...

Željko Lukačin Jajko

Piše: Željko Kravarščan Studio
Fotografije: Petra Slobodnjak,
Željko Kravarščan privatni album

Jajko je moj najbolji prijatelj! Rođen je 2. studenoga 1957., Ličanin po majci, po ocu Prigorec. Rasli smo i odrasli zajedno, zajedno pohađali istu osnovnu školu na Markuševcu, zajedno smo počeli svirati tambure.

Važno je reći da je naš zajednički učitelj sviranja bio Antun Tuna Barić koji je u to vrijeme bio voditelj Orkestra Ansambla LADO. Tada se jako njegovao stil i način sviranja kakav je uveo i proslavio Božo Potočnik, dojen naše tamburaške glazbe i također umjetnik Ansambla LADO. U kratkim crtama, tambure smo nastavili svirati u mjesnom KUD-u Prigorec, da bismo kasnije nastavili svirati s Tunom Barićem u KUD-u „Vinko Jeđut“. Jajko i ja bili smo prilično dobri u tome pa smo već kao klinci svirali s Prigorcima na festivalu tamburaške glazbe u Osijeku, koji se tada zvao *Zvuci Panonije*. Na tom festivalu osvojili smo drugu nagradu stručnog žirija, da bismo uspjeh ponovili i godinu nakon toga. To je, posebice za nas u to vrijeme, na tom natjecanju bio vrlo dobar rezultat koji nam je, pjesnički rečeno, dao vjetar u leđa. Kasnije smo svoju strast prema glazbi nastavili svirajući s KUD-om „Vinko Jeđut“, koji je inače bio željezničarsko folklorno društvo.

Ovaj tekst pišem u prvom licu množine jer smo Jajko i ja doslovce stalno bili skupa. No nakon nekog vremena se malo razilažimo, svatko od nas ide na svoju stranu, bira svoju školu, život nas odvodi u druga društva, vode nas druge ambicije... Jajko

se u jednom trenutku okušao u vođenju tamburaša KUD-a Prigorec, a zatim je to isto nastavio u FA Venčec. Život, kako i sami znate, nosi neke druge prilike pa je tako došao i u tamburaški sastav Zagrebački zgubidani, gdje je uspješno svirao dugi niz godina. Negdje oko 1975. godine dolazi do smjene generacija u Ansamblu LADO koji raspisuje audiciju za svirače u Orkestru. U tom se trenutku obojica prijavljujemo i zajedno pristupamo audiciji, a potom smo i primljeni u LADO koji je tada vodio dr. Ivan Ivančan. Napominjem kako je Jajko završio srednju Strojarsko-tehničku školu, ali nije koristio sav staž koji je odradio u Ladu. Bili smo cimери cijeli svoj staž u Ladu. U djetinjstvu zajedno, u Ladu zajedno, a i živimo u istoj ulici u Markuševcu. Ukratko, Jajko je jako dobar čovjek, smiren, samozatajan i pendantan. On je nadasve sjajan svirač, a sve ostalo znamo iz njegova dugogodišnjeg djelovanja – njegove sviračke biografije. Lаду će nedostajati njegova blizina i smirenost. Sjećat ćemo ga se po mnogim stvarima, a ipak će Orkestar Lada to najbolje znati i osjetiti.

Željko Lukačin svoju karijeru u Ladu gradio je više od 46 godina. U Orkestru je prepoznat kao odličan svirač koji je majstorski svirao tamburu bisernicu i samicu, ličku dangubicu i šargiju, ali i brojne druge tradicijske i klasične instrumente.

Desno gore – Jajko i Studio u školskom orkestru Osnovne škole Markuševac krajem šezdesetih godina prošlog stoljeća

TRADICIONALNI BOŽIĆ S LADOM

Radujmo se i pivajmo - premijerni
božićni program

Piše: Vjekoslav Šago

Fotografije: Petra Slobodnjak

Radujmo se i pivajmo naziv je premijernog božićnog programa u 2022. godini koji je LADO održao 16. prosinca u Bazilici svetog Kvirina u Sisku, 19. prosinca u Crkvi svete Tereze Avilske u Supopolju, 20. prosinca u Svetištu svetog Antuna Padovanskog na Svetom Duhu u Zagrebu, da bi već dan kasnije, 21. prosinca, ovaj program izveo u varaždinskoj katedrali Uznesenja Blažene Djevice Marije na nebo.

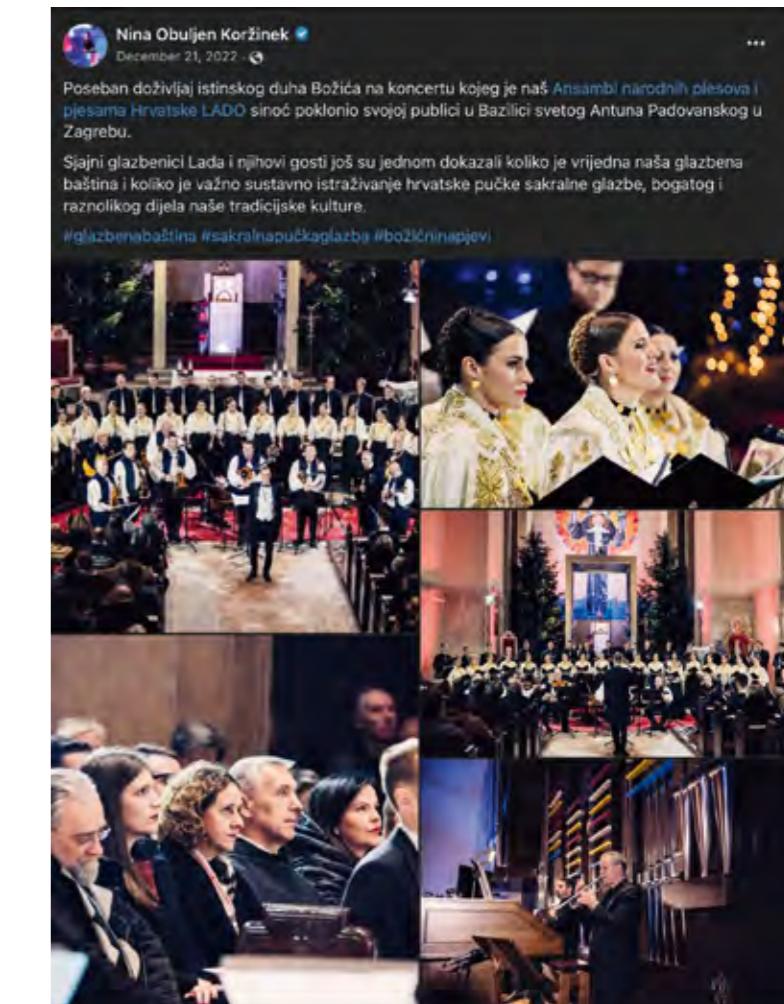
Repertoar Ansambla LADO sustavno se i kontinuirano proširuje i obogačuje. Tako je publiku imala prilike uživati u novim djelima i obradama u programu *Radujmo se i pivajmo*. Program je, između ostalog, uključivao čak sedam pravizvedbi božićnih nađevo u obradi renomiranog skladatelja Krešimira Seletkovića.

Novo umjetničko ruho Ladova Božića

Novi koncept umjetničkog voditelja Krunoslava Šokca i dirigenta Jurice Petrača u kreiranju božićnog programa podrazumijevao je diskretnu interpolaciju Ladovih izvedbi s dvojicom renomiranih hrvatskih glazbenika – Pavlom Mašićem na orguljama i Vedranom Koceljom na trubi, koji su, između Ladovih zaokruženih tematskih božićnih glazbenih cjelina, izvodili zanimljive instrumentalne odlomke koji su pridonijeli kreativnosti programa.

Tradicija Ladovih božićnih koncerata

Repertoar hrvatskih pučkih božićnih pjesama zaštićeno je nematerijalno kulturno dobro Republike Hrvatske. Iznimno bogatstvo i raznolikost crkvenog pučkog pjevanja, kao i njegovo postupno osiromašenje i nestajanje pod naletima suvremenih kretanja u crkvenoj glazbi ukazali su na potrebu njegova očuvanja te nužno usmjerili LADO u istraživanje ovog segmenta hrvatske tradicijske kulture. Izvedbe Ansambla LADO standardno su energične i nadahnute, što je na ovim koncertima bilo naglašeno zvucima trube i orgulja. LADO je tako još jednom svojoj vjernoj publici čestitao Božić na najljepši mogući način – pjesmom.

Božićnom koncertu u Bazilici svetog Antuna Padovanskog prisustvovala je i ministrica kulture i medija dr. sc. Nina Obuljen Koržinek koja je podijelila svoje oduševljenje i na društvenim mrežama.

Ladov božićni repertoar prošle godine upotpunjeno je izvedbama Pavla Mašića i Vedrana Kocelja, koji je time dobio novu umjetničku cjelovitost

Božićna predstava – Ježeva kućica

Piše: Ina Milačić
Fotografije: Petra Slobodnjak

Pravi jež u svojoj kući. Mislili biste da toga ima samo u šumi, ali on se pojavio i pod svjetlima reflektora u dvorani Ansambla LADO. Članovi Ansambla izveli su predstavu *Ježeva kućica* za djecu zaposlenika i time su nakon dvije godine pauze nastavili lijepu Ladovu tradiciju održavanja božićnih predstava.

Kako to obično biva na dječjim predstavama u Ladu, temelj je bila izvorna priča, ali dodani su i drugi likovi te razne pošalice koje nećete naći u slikovnici ili crtanom filmu. Tako je predstava bila zanimljiva ne samo djeci, nego i odraslima.

U predstavi su glumili Dijana Banek, Ina Milačić, Jana Radić, Klara Kašnar, Josip Križanić, Kristina Opačić Vrućina, Tea Stanišak, Magdalena Cvitan, Antun Leinveber, Fin Hrvaćanin, Tea Jančinec, Lovro Vešliga, Ina Kostelac i Karlo Trtanj. Iako im gluma nije posao, svi su uspješno utjelovili likove te zabavili i nasmijali malu i veliku publiku u dvorani, a za odličnu rasvjetu pobrinuo se Matija Auker.

U predstavi se pojavio i pravi jež, inače kućni ljubimac naše Dijane Banek. Ježa Baneka nisu se dojmila svjetla reflektora pa nije trčkaro po dvorani, nego je većinu vremena odmarao zamotan u svoju deku. Ne možemo mu zamjeriti jer znamo da ježevi zimu provode u hibernaciji, ali ipak je svojom pojmom uspio razveseliti sve prisutne.

Nakon predstave djeca su dobila poklone koje je podijelio Djed Božićnjak, a u toj se ulozi odlično snašao Borna Šercar. Za scenografiju *Ježeve kućice* zasluzni su svi sudionici predstave, dok je veći dio kostima ustupilo Kazalište Trešnja kojem i ovim putem zahvaljujemo na posudbi i dugogodišnjoj suradnji. Do idućeg Božića LADO se vraća svojim aktivnostima, ali budite sigurni da će u pauzama između nastupa i koncerata opet osmislići nešto zanimljivo za iduću dječju predstavu.

Foto: Petra Slobodnjak

Božićna predstava oduševila je i mlade i one malo starije, a osim glumačke pripreme, Ladovi umjetnici su, kao i uvijek, samostalno izradili scenografiju te se pobrinuli za cijelokupnu produkciju u kojoj je uživala krcata dvorana.

LADO U SKLOPU MANIFESTACIJE DANI EUROPSKE BAŠTINE

Manifestacija *Dani europske baštine* u Hrvatskoj u organizaciji Ministarstva kulture i medija već tradicionalno, gotovo puna tri desetljeća, u sklopu zajedničke inicijative Vijeća Europe i Europske unije predstavlja i promiče bogatstvo hrvatske kulture i kulturne baštine kao dijela raznolikog, živog mozaika zajedničke europske baštine

Piše: Anuška Deranja Crnokić

Fotografije: Petra Slobodnjak

Od 2020. godine program *Dana europske baštine* uvelike je obogaćen sudjelovanjem Ansambla narodnih plesova i pjesama Hrvatske LADO. Nije potrebno posebno naglašavati koliko je i u kvalitativnom, a ne samo kvantitativnom smislu unaprijeden program s obzirom na to da s tradicijom duljom od sedam desetljeća naš sjajni profesionalni folklorni ansambl publici pruža izravan susret s iznimnom i raznolikom hrvatskom glazbenom i plesnom baštinom. Naime, Ansambl LADO jedan je od ključnih promotora velikog broja hrvatskih tradicijskih plesnih i glazbenih izričaja upisanih na UNESCO-ove reprezentativne popise nematerijalne kulturne baštine čovječanstva s ciljem dodatne afirmacije tradicijske kulture i folklora te njegovih specifičnih vrijednosti običajnog, jezičnog, plesnog, glazbenog i vokalnog izražavanja u Hrvatskoj i svijetu.

Plesna izvedba u sklopu manifestacije

Posebno se cjeni to što je u sklopu obilježavanja *Dana europske baštine* 2022. godine LADO početkom listopada publici darovao besplatan ulaz na svoj plesni koncert u Zagrebu. Tom je prigodom publika imala priliku uživati u scenskom prikazu najpoznatijih, najslavnijih koreografija i vokalno-instrumentalnih djela iz Ladova impresivnog repertoara: *Ladarke*, *Samičarsko nadigravanje*, *Valpovačko kolo*, *Prutojaki bodiju*, *Starovinska pivanja*, *Lindž - dalmatinsko kolo poskočica*, *Ej sviraj Pavo*, *Nikaj duže do Miljba* i *Prigorskih plesova*, uz koje je premijerno izvedena recentna koreografija *Turanjsko kolo*, karakteristična za istoimeno naselje u blizini Zadra.

70

Uz izraze zahvalnosti na dosadašnjoj suradnji, s velikim nestrpljenjem i znatiželjom iščekuje se doprinos Ansambla LADO u segmentu izvedbenih umjetnosti u programu obilježavanja *Dana europske baštine* u Hrvatskoj u 2023. godini, koji će se odvijati pod zajedničkom temom *Živa baština!*

71

Suradnja Ansambla LADO i Večernjeg lista

Piše: Karla Firšt
Fotografije: Matija Habljak – PIXSELL

Dio bogate tradicije, ali i povijesti Ansambla LADO postao je i Večernji list, i to sjajnom suradnjom koja je iznjedrila brojne uspješne projekte. Svima u Večernjem listu iznimna je čast podržati rad jedinstvenog ansambla koji na najbolji mogući način predstavlja čudesno bogatstvo i raznolikost folklornog izraza tako malenog prostora kao što je Hrvatska. U suradnji s Ladom, iz godine u godinu, zajednički će se ispisivati najljepše stranice hrvatske folklorne povijesti jer ono što povezuje LADO i Večernji list upravo je bogata tradicija koju su prepoznali i citatelji.

Plod ove uspješne suradnje 2022. godine bio je i Plesni koncert Lada održan 11. listopada 2022. u Koncertnoj dvorani

Vatroslava Lisinskog. Koncert je bio rasprodan danima unaprijed, a publika je uživala u vrhunskim izvedbama, njihovim najljepšim koreografijama, poput *Prigorskih plesova* ili *Linda* Zvonimira Ljevakovića. Atraktivne su bile i koreografije *Prutoljaki bodiju* i *Ej sviraj Pavo* – pjesme i plesovi Baranje. LADO je u sklopu koncerta predstavio i premijernu koreografiju, autorsko djelo umjetničkog voditelja Ansambla Krunoslava Šokca. Riječ je o koreografiji *Turanjsko kolo* s pjesmama i plesovima iz Turnja te, iako prično zahtjevna u pjevnom i plesačkom smislu, izvedena je na iznimno visokoj razini. Glazbeni dio koncerta upotpunila su arhaična pjevanja s Mljetom i iz Gornjih Poljica, napjevi *Nikad duže do Mibolja*, a

upravo je tom dijelu koncerta pridonio sam Orkestar Ansambla LADO koji se istaknuo točkom *Samičarsko nadigravanje*. Cjelovečernji program završio je atraktivnim *Prigorskim plesovima* Zvonimira Ljevakovića, čiji je kraj ponovljen čak dva puta, zbog gromoglasnog poziva publike na bis, koja nije mogla sakriti oduševljenje koncertom.

Iznimna je čast surađivati s Ladom te je osobito zadovoljstvo, osim lijepih mjeđusobnih priča, uspješno realizirati ovakav koncertni spektakl koji će se dugo pamtitи.

Nastup Ansambla LADO u Lisinskom publiku je nagradila gromoglasnim pljeskom

Umjetnička napredovanja

Piše: Vjekoslav Šago
Fotografije: Petra Slobodnjak

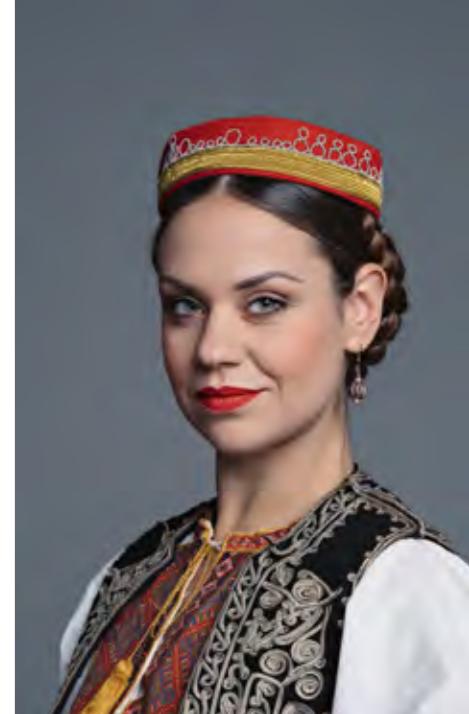
U prošloj godini troje je Ladovih umjetnika napredovalo u više umjetničke kategorije.

Umjetničko vijeće Ansambla predložilo je napredovanje umjetnika na temelju njihova rada, umjetničkih dostignuća i zalaganja. Napredovali su plesači pjevači Klara Kašnar i Matej Gluščić te glazbenik Marko First. Matej Gluščić napredovao je iz kategorije plesač pjevač – srednje uloge u plesač pjevač – solist. „Ovo napredovanje dodatno mi je motivacija da budem još bolji i da se svakim danom nastavim usavršavati kao plesač pjevač. Veselim se novim projektima i ulogama na sceni”, rekao je Matej Gluščić. Klara Kašnar je

iz kategorije plesač pjevač napredovala u kategoriju plesač pjevač – srednja uloga te je tom prilikom istaknula: „Iznimno mi je drago što je umjetničko vijeće prepoznao moj rad i trud, kako na sceni tako i u odnosu prema radu. Nova kategorija može biti samo vjetar u leđa za nove izazove i projekte.” Glazbenik Orkestra Ansambla LADO Marko First unaprijeden je iz kategorije glazbenik voditelj dionica u kategoriju glazbenik solist. Tom je prilikom solist Marko First rekao: „Sretan sam što je umjetničko vijeće prepoznao moj trud, rad i ustrajnost u različitim situacijama. Veselim se novim projektima s Ladom.”

Lijevo – Marko First, glazbenik solist
Desno – Klara Kašnar, plesač pjevač – srednje uloge
Sredina – Matej Gluščić, plesač pjevač – solist

Predstava KOLO/
KOLO 2.0 u suradnji
umjetničke organizacije
de facto i Ansambla
LADO na gostovanju
u Latviji

Piše: Klara Kašnar
Fotografija: Ivica Ivčević

KOLO je koreografski rad Petre Hrašćane i Saše Božića inspiriran hrvatskim tradicionalnim plesovima i običajima.

Ovaj projekt počiva na pitanju jesu li i kako drevni narodni običaji uopće preživjeli kao popularni fenomeni suvremenosti. Posebnost *Kola* je i ta što u ovom projektu sudjeluju izvođači različitih profila te u njemu sudjeluju glumci, plesači i folklorni umjetnici. U predstavi KOLO

igraju Jelena Miholjević, Livio Badurina, Nikša Butijer, Una Matija Štalcar-Furač, Ema Crnić, Šimun Stankov, Ana Drobinić i Klara Kašnar. Ovaj projekt nastao je

Dejot u Rigi u Latviji, gdje je dobila sjajne kritike, a istodobno polučila i odlične reakcije latvijske publike.

KOLO 2.0 nastavak je istraživanja folklornog nasljeđa unutar suvremenih okvira društvenih vrijednosti, ali i umjetničkih i izvedbenih mogućnosti. Projekcije iz predstave KOLO 2.0 prikazane su u rujnu 2022., tijekom oba dana drugog izdanja festivala LADO na Mažurancu.

Kotiga iz Ladove bogate riznice narodnog ruha

Piše: Krunoslav Šokac
Fotografije: Mihaela Vojtek

Koreografiju *Krčki tanac* prof. Zvonimir Ljevaković postavio je u Ansamblu LADO davne 1950. godine, iste one kada je u Hrvatskom narodnom kazalištu u Zagrebu u subotu, 4. veljače, LADO – tadašnji Državni zbor narodnih plesova i pjesama – održao svoj prvi cijelovečernji koncert *Večer narodnih plesova i pjesama*. Uz *Krčki tanac* izvedeno je tada i *Bunjevačko momačko kolo*, *Posavski plesovi*, *Slavonsko kolo uz tambure* i *Dalmatinsko kolo – poskočica uz ljericu*.

U svjetlu aktivnosti valorizacije, popisivanja, dokumentiranja i zaštite brojnih kulturnih dobara koje provodi Ministarstvo kulture i medija RH i krčki tanci ili tradicijski plesovi otoka Krka dobili su status kulturnog dobra Republike Hrvatske početkom siječnja 2013. godine.

Nakon više od 70 godina uspješnog izvođenja koreografija *Krčki tanac* postala je jedan od zaštitnih znakova Ansambla LADO. Ova scenska interpretacija Zvonimira Ljevakovića ostavlja jednako snažan dojam na gledatelje danas kao što je to, vjerujem, bilo i davne 1950. godine. I dok je s jedne strane ovo koreografsko,

autorsko djelo jedinstveno i bezvremensko, vrijeme je u drugom važnom segmentu ove koreografije, onom likovnom, učinilo svoje. Zbog učestale primjene i korištenja došao je trenutak da se pojedini vrijedni primjerici originalnog krčkog tradicijskog ruha zamjene replikama. I tu započinje priča o kotigi.

Haljina kotiga izrađena je od štavljenje janjeće i ovčje kože, sukna, ukrašena kožnim i tekstilnim aplikacijama stiliziranog uzorka te decentnim vezom bojenom vunenom niti. Naravno da postoje određene mjesne i lokalne osobitosti koje se odnose na boju ili vrstu i količinu ukrasa. Tako se, primjerice, u Dobrinju jedna kotiga mogla nositi u svečanim prigodama i u koroti, dok su imućnije obitelji u Omišlju imale po dva primjerka ovog skupocjenog ruha – jednu „za radost”, drugu „za žalost“. Kotige su nerijetko bile dio djevojačkog miraza, a izradivali su ih majstori kotižari.

Kotiga u vlasništvu Ansambla LADO, izrađena krajem 19. ili početkom 20. stoljeća, jedanje od samo nekoliko preostalih sačuvanih originalnih primjeraka ovog jedinstvenog krčkog ženskog narodnog ruha te zbog toga od lipnja 2021. godine ima status preventivno zaštićenog kulturnog dobra Republike Hrvatske. Repliku za Ansamb LADO izradila je vrsna majstorka, gđa Marija Ivošev iz Bačkog Brega. Čurčijski (krznarski) zanat izučila je i naslijedila od svog oca Stipana Jelića (1923. – 1993.) koji je majstorski ispit, nakon višegodišnjeg šegrtovanja u Gakovu u Bačkoj (četiri godine) i u Jagodnjaku u Baranji (dvije godine), položio 1946. godine u Somboru.

Replika kotige koju je u Bačkom Bregu za Ansamb LADO izradila gđa Marija Ivošev premijerno je predstavljena publići na svečanom plesnom koncertu *Odjeci vremena* u Hrvatskom narodnom kazalištu u Zagrebu u studenome 2022. godine. Ovim tematskim koncertom LADO je, interpretirajući hrvatska zaštićena nematerijalna kulturna dobra, obilježio i proslavio svoje 73 godine rada i postojanja.

**Na Etno samitu
Tradicija NOVA izvedba
Ruku pod ruku 4.0**

Piše: Vjekoslav Šago
Fotografije: Milica Novaković

Etno samit Tradicija NOVA znanstvena je konferencija koja se od 2017. održava na različitim lokacijama Srbije u organizaciji Ansambla narodnih igara i pesama Srbije KOLO. *Tradicija NOVA* prošle je godine ostvarila svoje 6. izdanje, koje je ovaj put održano u Beogradu od 1. do 6. studenoga. Konferencija je okupila znanstvenike, praktičare i umjetnike u području tradicijske kulture iz različitih dijelova svijeta koji su na različitim beogradskim lokacijama razmjenjivali iskustva i mišljenja te učili jedni od drugih.

Tijekom samita ansambl LADO i KOLO održali su zajednički koncert *Ruku pod ruku 4.0* u Obrenovcu, na kojem su izvedene neke od najpoznatijih, antologijskih koreografija oba ansambla te je nastavljena suradnja koja traje od 2016. godine. Zajednički koncert izvrsno se uklopio u samu koncepciju manifestacije, koja je tijekom šest dana kreirala sjajnu festivalsku atmosferu radi nalaženja i ispitivanja pojma tradicije, povijesti i kulturnog nasljeđa te načina i mogućnosti interpretacije.

**Radionica LADO Hop
to the Top održana u
Rovinju**

Piše: Vlatka Hlišć
Fotografija: Petra Slobodnjak

Plesne radionice LADO *Hop to the Top* već se dvije godine održavaju svakog utorka i četvrtka u plesnoj dvorani Lada. Ideja radionica potječe još iz pandemiske, 2020. godine kada je bilo nužno dodatno raditi na kondiciji profesionalnih plesača. Nakon osmišljavanja edukativno-kondicijskog programa, program LADO *Hop to the Top* postao je dostupan i općoj rekreativnoj populaciji u svrhu poboljšanja i očuvanja zdravlja. Program se sastoji od narodnih plesnih koraka metodički razrađenih i uobičajenih u plesne obrasce i koreografije uz posebno napravljenu glazbenu pratnju. Radionica LADO *Hop to the Top* zamišljena je kao plesni susret populacije koja prepoznaće, voli i njeguje

tradicionalnu baštinu i ples bez obzira na plesno predznanje.

Na poziv Udruge kineziologa grada Rovinja održane su dvije radionice LADO *Hop to the Top* 29. travnja 2022. u povodu Svjetskog dana plesa. Prva radionica održana je u sportskoj dvorani Srednje škole Zvane Črnje uz veliku posjećenost profesora i učenika koji su pokazali oduševljenje kombinacijom tradicijskih napjeva u electro aranžmanima LADO *Electra*, plesnim pokretima, ali i cijelokupnim programom. Druga radionica održana je na glavnom trgu u Rovinju za velik broj mladih plesačica i plesača iz cijele Hrvatske koji su se u okupili u povodu *Svjetskog*

dana plesa. Njima su se priključili njihovi članovi obitelji, ali i brojni prolaznici koji su bili oduševljeni dinamičnim i edukativnim pristupom. Zanimanje za radionicu bilo je veliko s obzirom na to da većina polaznika radionica dotad nije imala priliku plesati ni vježbati na ovakav način uz plesne obrasce plesova iz najpoznatijih Ladovih koreografija. Osim što su radionice imale svrhu upoznati polaznike sa segmentima narodnih plesova, svijest o tome kolike mogućnosti za rekreaciju imaju upravo narodni plesovi polaznike radionica u Rovinju pozitivno je iznenadila.

Zrinka Posavec
 pjevačica

gledati i slušati hrvatsku tradicijsku baštinu. Kvaliteta malih naroda proizlazi iz njihove duhovne snage i autentičnosti, a Ansambl LADO preuzeo je ulogu glasnika, pokazatelja prošlosti i budućnosti, ulogu malog čovjeka iz maloga mjesta, ulogu koju svojim ponosom i predanostu nosi i gradi, ulogu vrijednu divljenja. Zato volim LADO!

Martin Vučić
 ravnatelj Ansambla TANEC

Predstavljati hrvatsku tradicijsku baštinu za svakog etnologa, folklorista ili etno glazbenika kreativni je izazov, jer – kako iznijeti srž jednoga da ne zasjeni srž onog drugoga koji je sasvim različit, a sastavni dio baštine? Kako predstaviti slavonske plesove u nošnjama izvezenim zlatom po papiru uz pratinju prštavih tambura i nakon toga izvesti gluho kolo iz Dalmatinske zagore ili s nekog otoka bez instrumentalne pratinje u nošnjama puno jednostavnijeg kroja i kolorita? Kako nakon otpjevane solo popijevke iz Međimurja predstaviti glazbu Istre?

Nesumnjivo je da je svaki primjer jednako vrijedan i tvori kulturno nasljeđe regije, grupe naselja ili samo jednog mjesta, a korijen iz kojega je tkan duhovno je blago ljudi koji su ga stvarali, razvijali i očuvali. Zato je svaka karakteristika pojedinog područja autentična i nezamjenjiva. Ako promotrimo glavne značajke folklornih zona, predstavljanje hrvatske baštine stavlja pred nas izazove različitosti, izazov kreativnosti koncepcata koji se mijenjaju sa suvremenošću, izazov očuvanja duhovnosti, izazov povezivanja stare vjere i kršćanstva, izazov očuvanja jezika, instrumenata, narodnih nošnji, plesova te svega onog materijalnog i nematerijalnog.

No LADO uvijek uspijeva! Često se pitam – Kako im to ide za rukom? Je li to tradicija kvalitete unutar same kuće? Je li to ljubav članova njihova ansambla prema folkloru i pozivu? Preciznost, predanost, dobra ideja? Sve nabrojeno uključeno je u ostvarivanje uspjeha, no ipak smatram da je ključ u tranziciji doživljaja i prikazivanja autentične duhovnosti baštine, jer samo tim i takvim dubokim smjernicama možemo na ovakvoj razni imati priliku

glazbe i pjesme koji se brinu za svaki detalj u svakodnevnom radu te u koncertnim produkcijama.

O kakvoj instituciji je riječ pokazuju i sve objave u medijima, reakcije publike i ocjene kritičara. Nastupi ansambla su vrhunski, organski i puni duše. Ali osobno volim LADO zbog iskrenih te uvijek inspirativnih i motivirajućih suradnji s Tanecom, gdje se nadigravaju najbolji s najboljima, gdje na istoj sceni odmjeravaju snage makedonski i hrvatski umjetnici, gdje je publika svjedok najviših vrijednosti makedonskog i hrvatskog folklora. Tu se jasno mogu uočiti i individualne i zajedničke crte tradicije dvaju prijateljskih naroda.

don Marko Đurin
 rektor Papinskog hrvatskog zavoda
 sv. Jeronima u Rimu

Volim LADO jer je jedinstven, prepoznatljiv i ima pravu mjeru za pravu vrijednost. Estradno predstavljanje tradicije može izazvati pozornost, čak i pljesak publike, ali definitivno nema edukativan učinak i ne oblikuje ukus publike. I, nažalost, najčešće u želji da netko bude atraktivan, lako prijede u neukus i vulgarizaciju potvrđenih vrijednosti. Ima mnogo takvih primjera u regiji i svijetu, ali unatoč tome, postoje i ansamblska kao što su TANEC i LADO koji znaju pravu mjeru i imaju njuh za scensku transpoziciju folkloru u umjetnost. Rijetko kome uspijeva istodobno u kontinuitetu i na takvom visokom estetskom nivou njegovati i izvorni folklor i njegove umjetničke transpozicije. Očuvanje tradicije i njezino njegovanje u skladu sa suvremenim zahtjevima mač je s dvije oštice. Ali LADO je jasno postavio svoja načela još pri samom osnivanju ansambla te i danas vješto spaja prošlost sa sadašnjosti, bez imalo opasnosti za ugrožavanje istinskih vrijednosti. S takvom je razinom LADO postao prava umjetnička reprezentacija hrvatskog glazbeno-plesnog folkloru. Jamstvo za očuvanje tog nivoa profesionalci su koji su dio ansambla, ali i svi eminentni stručnjaci iz područja tradicijskog plesa,

božićne pjesme te tako mnoge od njih čuva od zaborava, istodobno ih vjerno čuvajući i prenoseći tradiciju naših prekrasnih korizmenih napjeva. Drago mi je što su se toj tradiciji božićnih i korizmenih napjeva sada pridružile i hrvatske uskrsne pučke popijevke iz kojih nam progovara radost Uskrsa. Uskrsna radost nije puka zemaljska radost, nije to naša prolazna ljudska radost, nego ona svoj izvor ima u Bogu koji je u osobi Isusa Krista umro i uskrsnuo za nas ljudi. Isus uskrsnuli naša je Radost. Tom Radošću, pisanim velikim slovima, ispunjene su naše hrvatske pučke uskrsne popijevke. Gledajući oči i lica pjevača i svirača mogao sam i na njima prepoznati tu uskrsnu Radost. Zato želim ovim putem svim članovima Ansambla LADO, svima koji ga vode i omogućuju njegovo djelovanje, obilje Božjega blagoslova kako bi i nadalje mogli svima nama donositi i prinositi tu uskrsnu Radost.

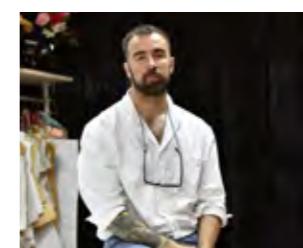
Mirjana Piskulić
 načelnica Sekتورa za međunarodnu kulturnu suradnju i europske poslove
 Ministarstva kulture i medija

Pišem ovo s velikom zahvalnošću prema našim precima koji su njegovali i na mlađe prenosili bogate običaje i tradicijske vrednote našeg hrvatskog naroda, ali i prema onima koji su ih na mnoge načine zabilježili kako bi sačuvali njihovu izvornost.

Volim Ansambl narodnih plesova i pjesama Hrvatske LADO jer ljubomorno čuva škrinju s tim bogatim hrvatskim tradicijskim blagom, kao u davna vremena kad se u onoj obiteljskoj čuvalo blago koje se prenosi generacijama. Zbog svog nekadašnjeg posla, a onda angažmana u diplomaciji bila sam vezana uz naše iseljenike te općenito

Hrvate i njihove potomke koji žive izvan Hrvatske. Osobno sam se uvjerila koliko im je njegovanje hrvatske tradicijske baštine važno. U njihovim folklornim društvima često vježbaju cijele obitelji, stariji, mlađi i djeca. Svima je zajedničko to da kad organizirano posjećuju Hrvatsku na popis želja stave i posjetiti koncert Lada ili barem nazočiti probama. Promijenit će cijeli raspored putovanja ako doznaju da se koncert održava u nekom od gradova na obali koji ranije nisu planirali posjetiti.

Jedna od mojih najdražih pogrešnih projekcija je što sam mislila kako se nakon pandemijske krize mnoga hrvatska folklorna društva u svijetu neće ponovno pokrenuti. Bila sam u krivu! Dapaće! Vjerujem da u tome zasluge ima i Ansambla LADO čije vrhunsko scensko prikazivanje naše tradicijske baštine nikog ne ostavlja ravnodušnim, a pogotovo ne njih, naše iseljenike. Podseća ih na to da je taj isti ples koji pleše LADO možda plešao baš njihov šukunškundjed, a oni ga plešu danas u Australiji, Ognjenoj zemlji, Chicagu, Mississauga... Događa se nešto moćno, gotovo čarobno kad se s ljubavlju odjene hrvatska nošnja i krene u kolo. I dok oni u svijetu njeguju hrvatski folklor, znaju da ih u Zagrebu uvijek čeka LADO kako bi im iz svoje škrinje s blagom otvorio nove nepresušne izvore inspiracije koji su nam u zalog ostavili oni koji su živjeli davno prije nas.

Robert Sever
 modni dizajner

Još kao mali bio sam fasciniran narodnim nošnjama i uvijek sam sa značiteljom promatrao načine na koji su izrađene, način na koji su tehnički stvarane. U svom

dizajnerskom radu često sam se osvrtao na neke fenomene iz našeg folklora, uviđek nastojeći shvatiti kreativni proces kojim su stvarane ljepote samih nošnji Hrvatske. Fundus koji posjeduje LADO riznica je ljepote, fascinantna zbirka ne samo odjeće, nego i goleme inspiracije, ali i znanja o tehnikama kojima se više ne koristimo pri izradi odjeće.

Volim LADO jer je čuvar naše baštine, jer svojim radom, djelovanjem i koncertima inspirira i širi pozitivnu energiju, a pritom nas uči tko smo i što je stvorilo našu kulturu.

Goran Gorše
 umjetnički voditelj
 Sudar Percussiona

I prije suradnje s Ansambalom, koja mi je samo bila potvrda njihove veličine, ime LADO spominjao sam s velikom poniznošću i poštovanjem. Bogatstvo tradicijskog pjevanja uzobilje tonskih boja, ansambl ponosnog držanja i plesnih koraka, a sve to uz ljepotu nošnji i tradicijskih glazbala koja dodatno prednose sveukupnom audio-vizualnom doživljaju. Jedini profesionalni ansambl takve vrste na kulturnoj tradicijskoj sceni u Hrvatskoj. Sve to stane u jednu riječ: LADO. A ja bih tu riječ protumačio kao „Legendarni Ansambl Domaće Odanosti“. Iako su odani tradiciji, spremni su i za iskorake poput projekta Sudar tradicija u suradnji s Jazz orkestrom HRT-a i ansamblom Sudar Percussion, na čemu sam im iznimno zahvalan. Projekt je bio veoma teško postaviti i realizirati, ali uspjeli smo i nadamo se da će se ponoviti. Gotovo je nestvarno da smo stajali na istoj pozornici.

- 6. i 7. ožujka 2022. Ansambl LADO – *LADO Electro* – nastup na Svjetskoj izložbi EXPO Dubai 2020, Dubai, Ujedinjeni Arapski Emirati
- 26. ožujka 2022. *LADO Electro* – 20 godina (koncert) – rođendanski nastup u Tvornici Kulture, Zagreb
- 31. ožujka 2022. *LADO Electro* (koncert) – 20 godina – Kuća umjetnosti Arsen, Šibenik
- 8. travnja 2022. Ansambl LADO – *Veliko je sad veselje* – snimanje uskrsnog koncerta Ansambla LADO u Crkvi svetog Antuna Padovanskog, Zagreb
- 18. travnja 2022. Ansambl LADO – *Veliko je sad veselje* – uskrsni koncert Ansambla LADO u Crkvi svetog Blaža, Zagreb
- 22. travnja 2022. Ansambl LADO – *Veliko je sad veselje* – uskrsni koncert Ansambla LADO, Conservatorio di santa Cecilia, Rim
- 23. travnja 2022. Ansambl LADO – *Veliko je sad veselje* – uskrsni koncert Ansambla LADO, Hrvatska crkva sv. Jeronima, Rim
- 27. travnja 2022. Ansambl LADO – *Veliko je sad veselje* – uskrsni koncert Ansambla LADO u Crkvi svetog Antuna Padovanskog, Zagreb
- 28. travnja 2022. Ansambl LADO – *Veliko je sad veselje* – uskrsni koncert Ansambla LADO u Crkvi bl. Alojzija Stepinca, Novska
- 29. travnja 2022. Ansambl LADO – *Veliko je sad veselje* – uskrsni koncert Ansambla LADO u Crkvi Presvetog Trojstva, Slavonski Brod
- 6. svibnja 2022. Borna Šercar's Jazziana Croatica feat. LADO – *Untamed*, promocija albuma u sklopu festivala JazzHR, Tvornica Kulture, Zagreb
- 8. svibnja 2022. Ansambl LADO – nastup u povodu 170. obljetnice HGK, KDVL, Zagreb
- 14. svibnja 2022. Ansambl LADO – nastup u plesnoj dvorani Lada za modul DV-a Španjsko, Zagreb
- 25. svibnja 2022. solisti Ansambla LADO – nastup na 20. manifestaciji *Queer Zagreb*, Etnografski muzej Zagreb
- 26. svibnja 2022. Ansambl LADO – Plesni koncert, Kodály Center, Pečuh
- 3. lipnja 2022. Ansambl LADO – Plesni koncert, Bazen Lipik, Lipik
- 5. lipnja 2022. Ansambl LADO – Plesni koncert, Trg Vladimira Nazora, Ivanić-Grad
- 11. lipnja 2022. Ansambl LADO – Plesni koncert, Kurfürstliches Schloss, Mainz
- 21. lipnja 2022. Borna Šercar's Jazziana Croatica feat. LADO – *Untamed*, nastup u povodu *Svjetskog dana glazbe* u sklopu projekta *Iznad Zagreba*, Medvedgrad, Zagreb
- 25. lipnja 2022. Ansambl LADO – Plesni koncert, Gradski park, Trilj
- 29. lipnja 2022. Borna Šercar's Jazziana Croatica feat. LADO – *Untamed*, Novalja
- 30. lipnja 2022. Borna Šercar's Jazziana Croatica feat. LADO – *Untamed*, Bol na Braču
- 1. srpnja 2022. Borna Šercar's Jazziana Croatica feat. LADO – *Untamed*, Selca na Braču
- 1. srpnja 2022. Ansambl LADO – nastup u povodu 170. godina Hrvatske obrtničke komore, Zagreb
- 2. srpnja Borna Šercar's Jazziana Croatica feat. LADO – *Untamed*, Tvrđava Barone, Šibenik
- 14. srpnja 2022. LADO i TANEC – Plesni koncert – Dvorana Ivane Brlić Mažuranić, Slavonski Brod
- 16. srpnja 2022. LADO i TANEC – Plesni koncert – Trg glumaca, Zagvozd
- 17. srpnja 2022. LADO i TANEC – Plesni koncert – Sustipan, Split
- 21. srpnja 2022. Borna Šercar's Jazziana Croatica feat. LADO – *Untamed*, Grožnjan
- 22. srpnja 2022. Borna Šercar's Jazziana Croatica feat. LADO – *Untamed*, Umag
- 26. srpnja 2022. LADO Electro – nastup na ceremoniji otvorenja Pelješkog mosta, Pelješac
- 4. rujna 2022. Borna Šercar's Jazziana Croatica feat. LADO – *Untamed* – koncert u Galeriji Klovićevi dvori, Zagreb
- 9. rujna 2022. Ansambl LADO – Plesni koncert Ansambla LADO (*LADO na Mažurancu*), Zagreb
- 10. rujna 2022. Ansambl LADO – Plesno-vokalno-instrumentalni koncert Ansambla LADO (*LADO na Mažurancu*), Zagreb
- 17. rujna 2022. Borna Šercar's Jazziana Croatica feat. LADO – *Untamed* – nastup u galeriji KNAP, Zagreb
- 23. rujna 2022. Orkestar Ansambla LADO – nastup, Mihovljani
- 1. listopada 2022. Ansambl LADO – *Sudar tradicija* (LADO, Sudar Percussion, Jazz orkestar HRT-a), Koncertna dvorana Vatroslava Lisinskog, Zagreb
- 3. listopada 2022. Ansambl LADO – *Sudar tradicija* (LADO, Sudar Percussion, Jazz orkestar HRT-a), Koncertna dvorana Vatroslava Lisinskog, Zagreb (matineja)
- 6. listopada 2022. Ansambl LADO – Plesni koncert u povodu *Dana evropske baštine 2022.*, Zagreb
- 9. listopada 2022. Ansambl LADO – nastup u povodu 40. obljetnice Klape Sinj, Hrvatsko narodno kazalište, Zagrebu
- 11. listopada 2022. Ansambl LADO – Plesni koncert u suradnji s Večernjim listom, Koncertna dvorana Vatroslava Lisinskog, Zagreb
- 19. listopada 2022. – Ansambl LADO – Izvedba alžirske himne u povodu obljetnice uspostave diplomatskih odnosa održana u galeriji Arheološkog muzeja, Zagreb
- 20. listopada 2022. – Orkestar Ansambla LADO – nastup na promociji kataloga dr. sc. Zvjezdane Antoš *Zbirka pokućstva* u Etnografskom muzeju, Zagreb
- 21. listopada 2022. – Ansambl LADO – nastup na otvorenju izložbe i predstavljanju zbirki tekstova Joze Kljakovića u Žbirci Kljaković, Zagreb
- 12. prosinca 2022. Ansambl LADO – izvođenje korejske himne – Muzej suvremene umjetnosti, Zagreb
- 13. i 14. prosinca 2022. Ansambl LADO – snimanje božićne pjesme – Studio Bajšić HRT, Zagreb
- 16. prosinca 2022. Ansambl LADO – *Radujmo se i pivajmo* (božićni koncert) – Bazilika svetog Kvirina, Sisak
- 19. prosinca Ansambl LADO – *Radujmo se i pivajmo* (božićni koncert) – Crkva svete Tereze Avilske, Suhopolje
- 20. prosinca 2022. Ansambl LADO – *Radujmo se i pivajmo* (božićni koncert) – Crkva svetog Antuna Padovanskog, Zagreb
- 21. prosinca 2022. Ansambl LADO – *Radujmo se i pivajmo* (božićni koncert) – Varaždinska katedrala Uznesenja Blažene Djevice Marije na nebo, Varaždin
- 26. prosinca 2022. Ansambl LADO – nastup na koncertu *Božić u Ciboni*, Zagreb

PRVI USKRSNI ALBUM ANSAMBLA LADO

Dobitnik nagrade Porin za najbolji
album folklorne glazbe

pronađite na prodajnim mjestima:

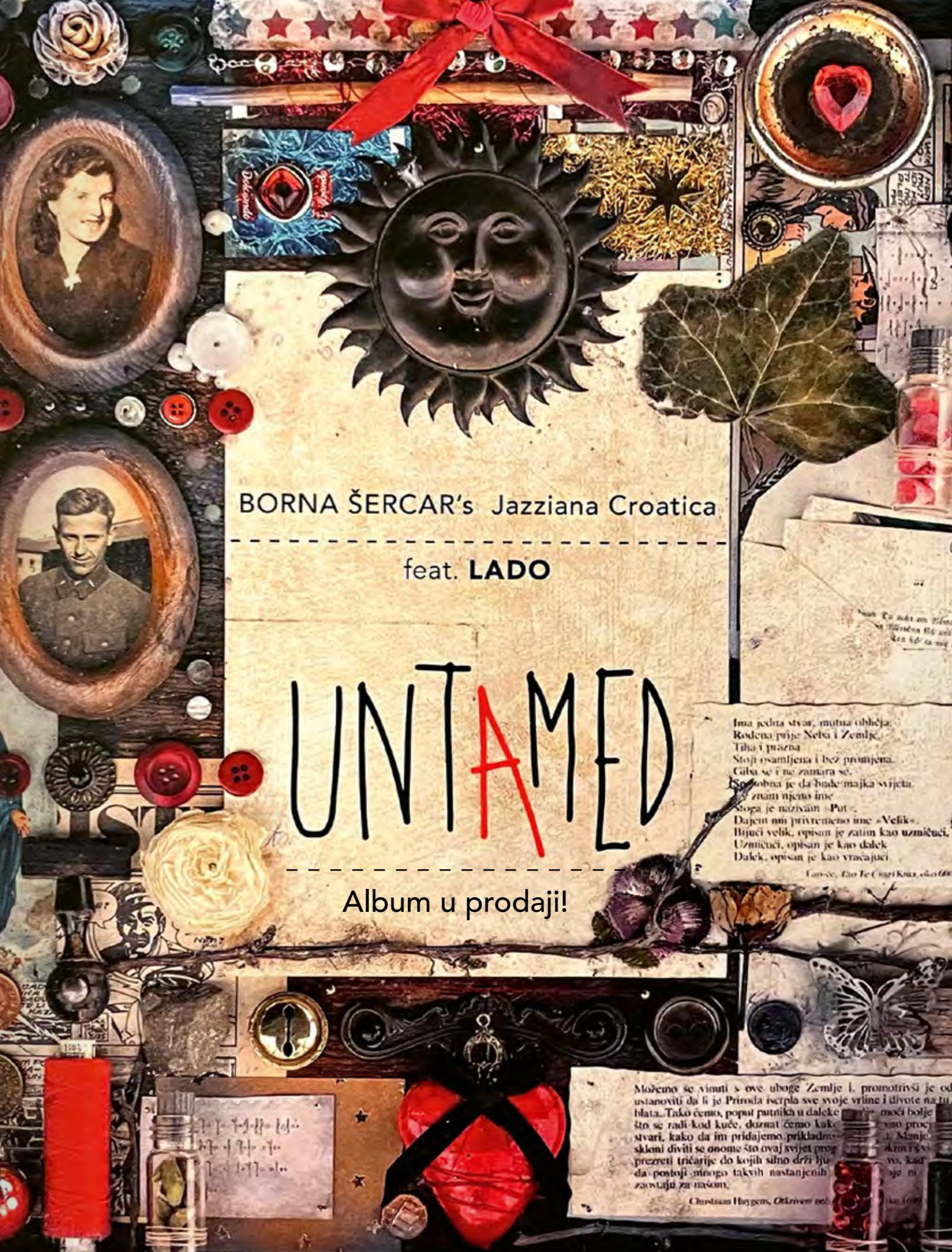
ZAGREB: Aquarius CD Shop, Varšavska 13
Croatia Records, Gundulićeva 3

Dancing Bear, Gundulićeva 7

RIJEKA: Dallas Music Shop, Splitska 2a

SPLIT: Dancing Bear, Dioklecijanova 6

Ili ga naručite putem e-maila info@mastprodukcija.hr

LADO na Mažurancu

Festival Ansambla LADO | srpanj 2023.

Republika
Hrvatska
Ministarstvo
kulture
i medija
Republic
of Croatia
Ministry
of Culture
and Media

KONČAR

Zagreb
HRVATSKA

 Zagrebačka banka
UniCredit Group

**Večernji
list**

